

Ե Ր Կ ՈՒ Խ Ո Ս Ք

Մեր պապերն ու անոնց նախնիները «Ո՞վ ես, Ի՞նչ ազգից ես» հարցին սովորաբար պատասխանած են՝ «Հայ Բրիստոնեայ եւն»։ Իսկ եթէ անոնց ազգակիցներէն մէկը սխալ բան մը ըրած է, զարմացեր ու հանդիմաներ են՝ «Հայ Բրիստոնեայ չե՞ս»։

Հայ կեանքի ու ինքնաճանաչման այս յատկանշանական իրողութիւնը շատ ալ հեռու չէ մեզմէ, պարզապէս մի փոքր ետ նայիլ, մի փոքր "պեղումներ" կատարել սեփական հոգիի մէջ, ընթերցել ու վերընթերցել Աւետարանը՝ զգալու համար, թէ որքան խորը հետք է ձգած Բրիստոնեութիւնը մեր ազգային կերտուածքի վրայ ու դարձած է անոր ամենավեհ և մահուր յատկանիշներու շաղախը։

Միրելի Ալպեր, անշուշտ դժուար է յօդուածի մը շրջանակի մէջ համապարփակ երկու խօսք ըսել բոլ անցած ուղու, որոնումներու, պրպտումներու և նախասիրած թեմաներուդ մասին, ինձ ծանօթ մի բանի տասնեակ աշխատութիւններու կողքին, Աստուածային իմաստութեան անհուն փափաքով կարողացար Բրիստոնեայ ընթերցողին ընծայել մեկնութիւններուդ անգնահատելի ընտրանի մը եւս։

Խոր հաճոյքով ընթերցեցի "Մշտամրմունչ Աղօթասացութիւն եւ Լուռ Հսկողութիւն" վերնագրուած վերջին գրքոյկը, անոր մէջ յաճախ ոչ թէ դաւանանքի բուրմունք զգացի, այլ աղօթքի անուշահոտութիւն։ Բացահիկ կարողութեամբ ըմբռնած էք աղօթքի զօրութեան իմաստը, և կը նկարագրեք աղօթքի խորհուրդը իր ամբողջութեամբ։ Ձեր գրելաձիւն համահունչ բառերուն մէջ չկայ ոչ մէկ աննպատակ խօսք։ Միակ Բրիստոնէն ստացած էք այս շնորհը, որ ուսումով և կամ պաշտօնով ձեռք չի բերուիր։

Բրիստոսի հետ ձեր մշակած աղօթքի սերտ յարաբերութեան շնորհիւ է, որ ունիք զգայուն ոգի մը, և այն կը բացայայտուի պարզ ու անկեղծ ոճով։

Մենք բոլորս ալ բնածին սեր ունինք մեր մէջ, սակայն մասնաւոր մէկը սիրելը աւելի ուշադրութեան և գոհողութեան կը կարօտի, և այդ կու գայ իրար ճանչնալով և կատարուած գործերուն հաւատալով։ Իսկ առանց անանձնական և անկեղծ սեր ունենալը մեր մէջ կը զարգանայ աղօթքով և Աստուծոյ շնորհներով, որ մեզի տրուած երկնային պարգեւ մըն է։

Միրելի Ալպեր այս ներշնչումները ձեր մտային և հոգեկան կարողութիւնները միացնելով Բրիստոնեային կ'առաջնորդէ լոյսի ու աղօթքի ճամբայէն, ուր ցոյց կու տաք աղօթքի անհրաժեշտութիւնը, որ կեանքի ճշմարիտ արժեքն ու իմաստն է, և

այն կը լուսաւորուի ու կը ծնի աղօթքի կեանքէն:

Ու ներկայ ժամանակներու մոլորումներով ախտաւոր այս աշխարհին մէջ, ուրիշ ի՞նչ ներշնչում աւելի կենսատու և գօտեպնդիչ պիտի ըլլար թան «Հոգւոյն հորիզոնէն միայն իմացուող ձայնը. Լոռիթեան ձայնը»:

Ճարունակեցե՛ք ձեր խորհրդածութիւնները պարկեշտ Քրիստոնեայի պրպտող մտքով:

Յաջողութեան և Աստուծոյ լիառատ օրհնութեան անկեղծ մաղթանքներով՝

Սեդա Գանտահարեան

Տնօրէնուհի Ա. Ե. Հ. Ա. Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Վարժարանի

Սեպտեմբեր 2001

ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ ԿԱՆՉՈՂԻՆ ՁԱՅՆԸ

Որեւէ տեղ և ժամանակ կարելի է անապատային դառնալ կամ դարձուիլ: Անապատ բառը կը նշանակէ՝ ամայի, անջէն և անբնակ: Մակայն մարդաշխարհի երեւ մեծագոյն կրօնֆններու հիմնադիրները՝ Մովսէս, Յիսուս և Մուհամէտ, իրենց առաքելութեան սկիզբը, անապատ ֆաշուեցան:

Ներկայ դարու գիտնական հանճարները ֆաղափ կու գան ուսանելու և սորվելու: Ի՞նչ է արդեօք այն կախարդական հրապոյրը որ անապատը կը շնորհէ վեհանձն մարգարէներուն որ ֆաղափի շէնջող և ընկերային կեանքը չի կրնար պարգեւել: Ինչո՞ւ բազմաթիւ սուրբեր որդեգրեցին վանական կեանքը կամ կուսակրօն մենակեցութիւնը, ինչպէս Ս. Օգոստինոս, Ս. Հերենիմոս, Ս. Մեսրոպ Մաշտոց և Խրիմեան Հայրիկ և շատ մը ուրիշներ:

Բաղափի մը ընկերային և շէն կեանքը կրնայ տալ խայտանֆ, խանդավարութիւն և հրճուանֆ: Մակայն՝ այն անձերը, որոնք կ'ուզեն գտնել կեանքին իմաստը, ապրելու նպատակը կամ իրենց կեանքը դարձնել ստեղծագործ և բեղմնաւոր, անպատճա՛ռ երթալու են անապատ: Միջոց մը, ժամանակ մը ֆաշուելու են ընկերային շէն կեանք կոչուած հեջտամոլ հաճոյքներէն:

Կեանքի գուարճութիւնները և հաճոյքները ըլլան հմայիչ և հաճելի, նման են ֆաղցրանոյշ խմորեղէններու որոնք միայն ֆիմքը կը հաճեցնեն ու չեն կրնար մարմինը սնուցանել:

Մարդ՝ թէպէտ ընկերային արարած մըն է, սակայն իր առաքելութիւնը ճանչնալու, իր կեանքի նպատակը գտնելու և այդ նպատակին ուխտաւորը դառնալու համար, պարտաւոր է երթալ անապատ ամայի, անջէն և անբնակ կարծուած միայնութեան, ուր **պիտի՛** հանդիպի իր ինֆնութեանը և գայն շնորհող Արարիչին:

Չարը կամ Մատանան երբեք չեն ուզեր որ մարդ առանձնութեան պահեր ունենայ, որովհետեւ միայն առանձնութեան մէջ մարդ կրնայ խորհրդածել: Գիտական հանճարի մեծագոյն ստեղծագործութիւնները հեռատեսիլի, համակարգիչի կազմածները և բազմաթիւ նորութիւններ, որքան ալ ըլլան կախարդական և դաստիարակչական, նոյնքան ալ արգելք են, որ մարդ կարենայ առանձնանալ ու մենութեան պահեր վայելել:

Անապատը՝ թէեւ ֆարանձաւներու, կիզիչ արեւի և անջրդի աւազներու միջավայր մըն է, սակայն կրնայ բնագանցական և հոգեմտաւոր վիճակ մը դառնալ 20-րդ դարու լուսաւորեալ մարդուն:

Յիսուս՝ երբ աղօթել սորվեցուց Իր աշակերտներուն՝ ըսաւ.
**«Մտի՛ր սենեակդ, փակէ՛ դուռդ և աղօթէ Հօրդ ծածուկ,
և քու Հայրդ որ կը տեսնէ ծածուկ՝ պիտի վարձատրէ
քեզ»**--Մատթ. 2. 6:

Ուրիշ աղթիւ Յիսուս անուղղակի ակնարկութիւն կ'ընէ անոնց որոնք կեանքի նպատակը կը հետապնդեն,

**«Մտէ՛ք նեղ դուռէն, վասնզի լայն է դուռը և
ընդարձակ է այն ծանապարհը որ կը տանի դէպի կորուստ,
և շատեր են որ անկէ կը մտնեն: Որքա՛ն անճուկ է այն
դուռը և նեղ է ծանապարհը՝ որ կը տանի դէպի կեանք, և
քիչեր են որ կը գտնեն զայն»**--Մատթ. է. 13:

Ի՞նչ յստակ և ըմբռնելի պատգամներ կու տայ Յիսուս, լսող ականջներուն:

«Մտի՛ր սենեակդ, փակէ՛ դուռդ»: Որ ըսել է 20-րդ դարու մարդուն. "Գնա՛ անապատ", ինքզինքդ գտնալու համար՝ առանձ-նացի՛ր, միտիկ պրպտումներու ոլորտը մտիր: Ճակատագրին խորհրդաւոր բանալին գտիր: Աչքի և մտքի՛ տեսողութեամբ դիտէ աննիւթական և հոգեղէն խորհուրդները որ շարժապատկերի նման պար կը բռնեն մեծ խորհուրդի վարագոյրին առջեւ: Հոգւոյն գաղտնաթափանց աչքերովը կարդայ. *«Մտէ՛ք նեղ դուռէն»* յորդորը: Գիտակցութեան ներքին առանձնարանիդ մէջ խորհրդածէ՛ *«Մտնուկ է այն դուռը և նեղ է ծանապարհ»* յաւերժական խօսքերը Յիսուսին: Վերոյիշեալ աստուածային պատգամները կու գան յայտնելու հաճոյապաշտ մարդուն, թէ կեանքի մէջ զգայացունց հաճոյքներէն զատ, իսկական և խորհրդագգաց վերացում մը եւս կայ, յայտնութիւն մը, տեսիլք մը, ու հոգեկան յաիշտակութիւն մը, որ դէպի աստուածանամութիւն կը տանի: Այս ծանապարհին միակ բանալին աստուածային **Սէրն** է: Միրե՛լ այն, ինչ որ Աստուած կը սիրէ: Աստուած աշխարհը կը սիրէ՝ անոր ամբողջութիւնը:

Ենթական երբ մտնէ այն նեղ դուռէն, պարտաւոր կ'ըլլայ իր ներքնագոյն «ես»ը պզտիկցնել: Այդ խորոյստ «ես»ին կամքը՝ աստ-ւածային կամքին ենթարկած կ'ըլլայ:

Ճակատագրին խորհրդաւոր բանալին փնտրող ենթական, երբ հոգւոյն ներքնասրահը մտնէ և դուռը գոցէ, պէտք է՛ունի խորհրդաւոր լուծեանէն ստակալու, որովհետեւ այդ հոգեկան ներհայեցողութեան պահուն Աստուած է որ իրեն հետ ժամադրուած է: Իր ենթագիտակցութեան մէջ, ուր իր ինքնութիւնը և անձնա-ւորութիւնը կը բնակի, աստուածային կայծն է որ զինք կը գանազանէ անբան անասուններէն: Այդ աննիւթական ու հոգեղէն

բնույթն է ենթակային, որ խորհուրդով տեսահար կը ճանչնայ իր
Մտեղծիչը: Իր Արարչին ճանաչումով ու Անոր առինճնող սիրովը
արփեցած՝ հողաբոյր մարդը կը դառնայ աստուածաբոյր, անձնա-
սերը՝ մարդասեր ու Բայլամուրը դեգերածը՝ աստուածածանայ:

Մենք իմացած ենք "մօր մը կանչը",

"Հայրենիքի" մը կանչը և

"կուռնկի" մը կանչը:

Ներկայ կանչը՝ կանչն է

"Ձայն բարբարոյ Անապատին"

Կանչը Աստուծոյ, եւ կանչը Բու "Երկնաւոր Հօր":

Կուզե՞ս ժամադրութիւն մը հայցել Աստուծմէ և Բու ներհնագոյն
«ես»իդ հետ: Մտի՛ր սենեակդ, փակե՛ դուռդ և աղօթէ Հօրդ որ
ծածուկը կը տեսնէ:

ԱՂՈԹԷ՛...:

Յունուար 24, 1988

Թորոնթօ

ԵՐԲ Կ'ԱՂՈԹԵՄ...

Երբ կ'աղօթեմ,

Մովեր կ'ուռին, կ'ալեկոծին կուրծքիս տակ,

Երբ կ'աղօթեմ,

Սիրաբա կարծես կը հրաբխէ ումբի պէս,

Երբ կ'աղօթեմ,

Անդնդախոր լուսթիւններ կը պայթին,

Երբ կ'աղօթեմ,

Իմ հոգիէս փոթորիկներ կը յառնեն,

Երբ կ'աղօթեմ,

Երկնքի մէջ պատուհաններ կը բացուին

Եւ կը տեսնեմ

Ինչ որ հաւա՛տքը կը տեսնէ միմիայն

Իր հոգեղէն

Աչքերով -- Ձա՛յն, որուն ականջն է մի՛ջտ բաց,

Երբ կ'աղօթեմ...

--ԺԱԳ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Յ. Տ. 2001

Մ Ա Ն Ր Ա Շ Ի Ա Ր Հ

Գիտակից մարդ էակը կ'ապրի երեք աշխարհներու տարածքին մէջ: Առաջին՝ տիեզերքի անհունութեան *անսպառ միջոցը*, երկրորդ՝ իր շօշափելի և *տեսանելի աշխարհ միջավայրը* ու երրորդ՝ իր *ներաշխարհը*, ուր կ'ալեկոծին իրար հրմշտկող զգացումներ, յուզումներ և ապրումներ:

Այս երեք աշխարհները կը կաղապարեն ու կը կերտեն մարդ արարածը իրենց մագնիսական զօրութիւններով և փոխազդեցութիւններով: Մարդ, որքան ալ ենթարկուի սոյն երեք աշխարհներու ազդեցութեան, իր կարողութիւնը և սահմանը կը հասնի միայն իր շուրջի և ներսի աշխարհներուն: Մարդ, կառավարելու համար իր տեսանելի և շօշափելի աշխարհը, կարիքը ունի իր ներաշխարհի թափուն ուժերուն ու անոնց ներատեսական մասնակցութեան:

Ինչպէս հրաբուխներ, փոթորկահովեր, և երկրաշարժութիւններ կը պատահին երկրագունտի վրայ, նոյնքան և աւելի սարսափազդու հոգեկան ու մտային դէպքեր և իրադարձութիւններ տեղի կ'ունենան մարդկային ներաշխարհին մէջ: Մարդկային խորհուրդի ու մտածումի կալուածը, ինքնին մանրաշխարհ մըն է անհուն և անեզր: Տիեզերք մըն է ան ինքն իր մէջ որ անսահման է ու անվերջ: Մարդուն համար, աշխարհ կը սկսի ինքն իրմով, ու իր մէջ կ'ամբարէ տեսանելի տիեզերքն ու մարդկային մտածումի և խորհուրդի անվախճան հորիզոններ:

Այսպիսի հզօր ուժեղ զօրութեան տէրն է հողաշէն մարդ էակը, որովհետեւ հպումն ունեցած է հանճարեղ, սիրո՛յ Արարչին: Գերմարդկայնին այս հպումը շատ գեղեցիկ կերպով նկարագրած է Միքայէլ Անճէլօ Վատիկանի Միսթին Մատուռի առաստաղին վրայ, ուր աստուածային հպումէն, Ադամի մարմինը հաճելի սարսուռ մը կ'ունենայ և ***կը դառնայ ինքնագիտակից***:

Մարդ արարածին ընծայուած սոյն գերբնական յատկութիւնները ու անոր շնորհուած գեղարուեստական ու ճարտարապետական զգացումները, մարդկութիւնը փոխակերպեցին անասնական և անբան կեանքէն դէպի աստուածային որդեգրութեան: Մարդ՝ իր բոլոր զօրութեամբ և տաղանդներով, իր հոգեկան հրաքիային պոռթկումներով, միշտ շփոթ կացութեան մը մէջ կը գտնէ ինքզինք, թէ որո՞ւ կամփին պէտք է ձգտի ու որո՞ւ սպաս դնէ իր անկերպարան սակայն ոսկետաղանդ ու գերբնական զօրութիւնն ու տրամադրութիւնը:

Տեսանելի և բնական աշխարհի շնչաւոր արարածներուն մէջ միայն մարդ-արարածն է, որ ունի այս բարձր ու հանճարեղ

տաղանդը: Այս խոր ինֆնագիտակցութեան պատճառով է, որ մարդ իր նմաններուն մէջէն կրցած է ծնունդ տալ սուրբերու, մարգարէներու և առաքեալներու, որոնք ցոյց տուին գերբնական հաւատարմութիւն և անձնուրացութիւն առ Հայր Աստուած՝ իրենց Արարչին:

Մարդկային հնարագիտութեան և ճարտարութեան բոլոր երեւելի ստեղծագործութիւնները, ըլլան անոնք արուեստի, գրականութեան և երաժշտութեան տարածութեան մէջ, բխած ու ծնունդ առած են մարդու ներաշխարհէն: Համակարգելով տրուած պատճառաբանութիւնները, կ'ուզեմ ներկայացնել Մաղմոսներու երգիչ Դաւիթ թագաւորը, որ կը գեղգեղէ Բնարական սաղմոս մը, ըսելով.

*«Յո՛վ Աստուած, իմ մէջս մա՛մուր սիրտ տտեղծէ,
Եւ իմ ներսիդիս ուղիդ հոգի նորոգէ,
Տե՛ քո Սուրբ Հոգիդ ինձմէ՛ մի հաներ».*

*«Միրտ սուրբ հաստեա յիս, Աստուած,
Եւ հոգի ուղիդ նորոգեա ի փողի իմում,
Եւ գ՛Հոգի սուրբ քո մի հաներ յինչե՛ս»-Մաղմ. 51.10-13*

«Մէջս», «ներսիդիս» և «մի հաներ» բառերը մեզ կը ստիպեն հաւատալու, որ մարդկային ներաշխարհը անգոյ դատարկութիւն մը չէ՝ նման անբան անասնական կենդանիներու, այլ անսպառ, անսահման և անընդգրկելի տիեզերք մըն է, ուր մարդ կը հաղորդուի ու կը յարաբերի իր Արարչին հետ: Մարդկային ներաշխարհը տիեզերք մըն է, որ համօրէն կը խորհրդանշէ Հոգեւորը իր լուսապայծառ արեւով ու իրիկուան աստեղազարդ երկնակամարով: Ուստի Նազովրեցի Մարգարէին ակնարկութիւններուն մէջ իսկ կրնանք տեսնել մանրաշխարհ-մարդու հզօր կարելիութիւնները, երբ Որդին Մարդոյ ըսաւ բժշկուող կոյրերուն և շատ մը ուրիշներուն.

«Բո՛ւ հաւատիդ քեզ բժշկեց»-Մատթ. Թ. 22:

Ոչ թէ արտափին գօրութիւն մը, այլ ներփին, այն ներաշխարհի՛ն մէջ պահուած հաւատքը (աստուածային թափուն պարգեւը) գործեց սոյն արդիւնաբերութիւնը, որ մարդիկ "հրաշք" կը կոչեն: Յիսուս Զրիստոսի Ֆիզիքական *ներկայութիւնը* ազդակ մը եղաւ, որ հիւանդը *գիտակցի* իր մէջի այդ ուժանակային գօրութեան: Հաւատի այս երկնագեղ ու վեհիմաստ գօրութեան, մեծութեան և սփանչելիութեան ականատես կ'ըլլանք, մանաւանդ երբ դիտենք

ոչ-հրեայ ու ոչ-Զրիստոնեայ, այլ հեթանոս Հռոմեացի հարիւրապետի մը հաւատքը: Յիսուս երբ լսեց զարմացաւ և ըսաւ Իր հետեւորդներուն.

**«Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Իսրայէլի մէջ անգամ
այսպիսի հաւատք չգտայ երբեք»**--Մատթ. Ը. 10:

Ի՞նչ էր արդեօք այս անսխալնթաց հաւատքին անբաղդատելիութիւնը ուրիշ անձերու հաւատքէն: Այս բուժիչ հաւատքը, որ նոյնիսկ տեսակ մը, զարմացուց նաեւ Յիսուս, կը գատորոշուէր սաքնոյթով, որ բժշկեց ոչ թէ ենթական (հոռոմայեցին), այլ՝ չհաւատացող երկրորդ անձ մը (անոր ծառան): Սոյն դէպքը մեզ կը մղէ հաւատալու, թէ մարդկային հաւատքի զօրութիւնը կը ներագրէ ոչ միայն *հաւատացողի'ն վրայ*, այլ՝ հաւատքը իր մէջ ունի նաեւ *փոխանցումի' կարելիութիւնը*: Հաւատացեալի մը աղօթքը ունի ներգործօն ազդեցութիւն մը *ուրիշ* անձի մը վրայ եւ: Յիսուս Զրիստոս՝ Իր սիրած աշակերտին Պետրոսի կ'ըսէ.

**«Սիմոն, Սիմոն, ահա Սատանան ուզեց ցորենի
նման մաղել ձեզ: Բայց ես աղօթեցի քեզի հա-
մար, որպէսզի չաղակսի քու հաւատքդ, և դուն,
երբ ալ ըլլայ, վերադառնալով, հաստատես քու
եղբայրներդ»**--Ղուկ. ԻԲ.32:

Այսպիսի փոխանցիկ ու վարակիչ հաւատքի միջոցով է, որ Յիսուս, Աստուծոյ Որդին յարութիւն տուաւ Հայրոս ժողովրդապետին 12 տարեկան աղջկան, ըսելով անոր. **«Տալիդա էլիզ»**: Ոչ թէ մեռեալին հաւատքն էր զոր ներգործիչ ազդեցութիւն գործեց սոյն հրաջքին, այլ հօ՛րը հաւատքը փոխանցուեցաւ հայրական սիրոյ ներաշխարհէն դէպի իր անկենդան աղջկան:

Այս առթիւ կ'արժէ յարակից ուժի մը փոխանցման նիւթը եւս բննարկել առանց հեռանալու մեր նիւթէն: Նիւթ մը որ հաւատքի փոխանցումին զօրութիւնն ու անոր ներգործական արդիւնաբերութիւնը կը բացատրէ ամուսնական կեանքի մէջ:

Պօղոս առաքեալ իր ներհուն և երկնային ներշնչումով կ'ըսէ.

«Եթէ եղբայր մը անհաւատ կին մը ունենայ, և հաճելի ըլլայ իրեն ապրիլ անոր հետ՝ թող չձգէ զայն: Եւ եթէ կին մը ունենայ անհաւատ ամուսին մը որ ուզէ ապրիլ իրեն հետ՝ թող չձգէ իր ամուսինը. որովհետեւ անհաւատ ամուսինը իր կնոջմով

սրբուած կը համարուի, սրբուած կը համարուի նաեւ անհաւատ
կինը իր ամուսինով. այլապէս ձեր որդիները պիղծ պիտի
ըլլային. մինչդէռ հիմա սրբուած են»--Ա. Կորնթ. է. 12-14:

Արդեօք վերոյիջեալ համարները բաւարար չե՞ն բոլոր անոնց,
որոնք անկեղծօրէն ու աննախապաշարօրէն կը փափափին հաւատալ
մարդկային զանազան դասակարգի ապրումներու պահանջին: Պօղոս
առաքեալ ո՛չ թէ զոհը դարձած է իր ազատախոհութեան, այլ կը
ջանայ բացատրել չայր Աստուծոյ անչափելի ողորմութիւնը և
անսպառ սէրը հանդէպ մարդկութեան: Ան կը համարձակի ծնողքի
մը միայն մէկ անդամին հաւատնով սուրբ (կամ սրբացած) կոչել
ծննդագործուած երախան: Մինչդէռ կարգ մը, իրենք զիրենք
բարեպաշտ ու հաւատացեալ կարծողներ չեն թուլատրեր մկրտել
իրենց զաւակները, սպասելով որ անոնք չափահաս ըլլան ու
ապաշխարելէ՛ ու հաւատալէ յետոյ մկրտուին ... :

Արդեօք այս կարծեցեալ հաւատացեալները իրենց մայրենի
լեզուէ՞ն ալ կը գրկեն իրենց հարազատները, որ երբ անոնք
չափահաս ըլլան ընտրեն իրենց խօսելու լեզուն...: Ինչո՞ւ համար
զոյգ հաւատացեալ ծնողներէ ծնած երախայ մը գրկուի աւագանի
մկրտութենէ և միւռոնի դրոշմէն: Այսպէս մտածելը նախապա-
շարո՞ւմ է թէ խոր հաւատ:

Այսպիսի կասկած ու թերահաւատութիւն տարածող և սորվեց-
նողներ թող զգոյշ ըլլան գայթակղեցնելէ շփոթած և անգէտ
հաւատակիցները որոնք սիրելի են իրենց Փրկչին Յիսուսի:

Մարդկային մանրաշխարհը, աչքով անտեսանելի, երեւոյթ-
ներու աշխարհ մըն է, աթոմներու և զօրութիւններու տիեզերք մը:
Կարծէ՛ հետազօտել մարդկային այս ներաշխարհը իր սփան-
չելիքներուն և կարելիութիւններուն համար: Արդեօք ի՞նչ զօրու-
թիւններու գանձարան մըն է այս մտածումի կամ խորհրդածութիւն
կոչուած ներանձնական ապրումներու հոգեկան առեանը ուր
աստուածայինն ու մարդկայինը իրար կը միանան:

Անճառելի Իմաստութիւն Յիսուս Իր աջակերտներու դաստիա-
րակութեան ընթացքին, կ'ըսէ Պետրոսին.

***«Ինչ որ անգամ մը կապես երկրի վրայ՝ կապուած
պիտի ըլլայ երկինքի մէջ: Եւ ինչ որ արձակես
երկրի վրայ՝ արձակուած պիտի ըլլայ երկինքի մէջ»***

--Մատթ. ԺԶ. 19:

Ի՞նչ էր արդեօք այս մտքի, մտածումի և վճռի թափուն

զօրութիւնը, որ մարդկային էակը իր մէջ կը կրէ: Յիսուս Քրիստոսի
բարոզական ամբիոնը սուրբ է և ուսուցումը դաստիարակչական:
Ան վարժեցնելէ յետոյ Իր աշակերտները դարձաւ անոնց և ըսաւ.

«Աստուծոյ արժայութիւնը տեսնելու, ձեր մէջն է»:

Վերոյիջեալ խօսքերով, Յիսուս ըսել կ'ուզէ, թէ Աստուծոյ
Թագաւորութիւնը մեր էութեան հետ հոգեխառնուած է: Որովհետեւ
Հոգեկան Լոյսը կ'արաջնորդէ մարդը ո՛չ միայն գիտնալու և
ճանչնալու իր փնտրածը, այլ ճանչցուած Մէկը իւրացնելու, Անոր
պէս ապրելու և Անոր նմանելու: Յիսուս կը բացատրէ, թէ մեր
մտածումները, խորհրդածութիւնները և հոգեկան աշխարհը այս մեր
ջօշափելին ու միայն աչքով տեսանելին չէ՛, այլ կա՛յ մտածումի,
հաւատքի ու հոգիի՛ն աչքով տեսանելին, ուր Աստուած կը գործէ և
կը յայտնէ Իր ծրագիրները մարգարէներուն և Իր ծառաներուն,
որպէսզի մարդ արարածը դառնայ Իրեն գործակիցը, աշխատակիցը և
ի վերջոյ որդեգիրը:

Մարդկային ներաշխարհին մուտքը կամ նախադուռը խորհրդ-
դածութեամբ, աղօթքով ու աստուածային յայտնութեամբ կ'ըլլայ:
Հոգեկան յարատեւ վարժութիւն, մտային կեդրոնացում և հաւատքի
վստահութիւն կը կարօտի: Երբ սերտնեմ մեզ սիրող Յիսուս
Քրիստոսի կեանքը և մարդոց հետ Անոր ունեցած յարաբերութիւնը:
Երբ տեսնենք առաքելներու նուիրումը, անոնց զոհողութիւնը և
հաւատարմութիւնը հանդէպ իրենց Փրկչին ու Տիրոջ, հոն կը
հանդիպին կարգ մը մասնացոյց նշմարներու, օրինակ.-

**«Յիսուս երբ ժողովուրդի բազմութիւնը արձակեց՝
լեռը բարձրացաւ առանձին աղօթելու համար: Եւ
երբ իրիկու ն եղաւ՝ այնտեղ էր, միայնակ»**
--Մատթ. ԺԴ. 23:

Յիսուս՝ հրաշագործ Մարգարէն բոլոր օրը բարոզելէ և հինգ
հազար հոգին կերակրելէ յետոյ, փոխանակ պակկելու և հանգչելու,
լեռ կը բարձրանայ աղօթելու համար: Աղօթելը՝ ձեռնարուեստ մը
չէ՛, այլ հոգեգրոյց մըն է, մտասեւեռում մըն է և տրամախօսութիւն
ու յարաբերութիւն մըն է երկրորդ Անձի մը հետ: Միածին Որդւոյն
այս աղօթքը, խորհրդածութիւնը կամ տրամախօսութիւնը Հօր հետ,
հինգ կամ տասը վայրկեանի շրջան մը չբողոքեց, այլ երկա՛ր
ժա մեր, որովհետեւ երբ դարդեցաւ աղօթելէ, արդէն առաւօտեան
մօտ էր:

**«Այդ օրերու ն Յիսուս լեռ բարձրացաւ աղօթելու
և ամբողջ գիշերն անցուց աղօթելով Աստուծոյ:
Եւ երբ լուսցաւ՝ կանչեց Իր աշակերտները և ընա-
րեց անոնցմէ տասներկուքը, զոր Առաքեալներ
անուանեց»--Ղուկ. Զ. 12:**

Յիսուս Քրիստոս կրկին Իր մտածումի և աղօթքի դռնէն կը մտնէ Իր ներաշխարհի հոգեկան ոլորտները և կը խորհրդակցի Իր Հօր հետ: Այս խորհրդածութիւնը կը տեսէ ամբողջ գիշեր մինչեւ որ օրը կը լուսնայ: Յիսուս ըլլալով հանդերձ Աստուածորդի՝ կարիքը ունի խորհրդածութեան, մտասեւեռումի և աստուածային հաղորդութեան: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ որոշում պիտի առնէր ընտրելու համար տասներկու Առաքեալները:

Յիսուս կը բացայայտէ թէ Աստուած ինչպէ՞ս կը ներէ մարդոց յանցանքները, Ան կ'ըսէ.

**«Երբ աղօթէ՞՝ ներեցէ՛՛ք եթէ մեկուն դէմ բան
մը ունիք, որպէսզի ձեր Հայրն ալ, որ երկինքն
է, ներէ ձեր յանցանքները»--Մարկ. ԺԱ. 25:**

Ինչպէս վերեւ յիշուած էր, մարդկային մանրաշխարհի երեւոյթներու զօրութիւնները թէեւ անտեսանելի են, սակայն՝ անուրանալի ճշմարիտ իրականութիւններ են: Մարդկային հոգեկան կորիզին մէջ այնպիսի յարաբերութիւններ գոյ են խորհուրդներու և մտածումներու, որ երբ միանան աստուածային հեռասփուռած Մտքին հետ, մարդկային եւութիւնը կամ իսկութիւնը կը պարտաւորուի իր ժխտական և հակադիր կեցուածքէն փոխակերպել դէպի դրական՝ երկրպագական պաշտամունքի, որպէսզի կարենայ հաղորդուիլ Բարիին հետ ու ներշնչուիլ Գերբնականի սուրբ և կենսաւորիչ Մտածումներով:

Այսպիսի հոգեկան վարժութիւններու համար, իւրաքանչիւր հաւատացեալ կը կարօտի հսկումի և յարատեւ աղօթքի ժամեր անցնելու, որպէսզի դառնայ իր հաւատքին գիտակից ու Յիսուս Քրիստոսի ընկերակից: Աշխարհական ուսանող մը աշակերտէ ալ կը պահանջուի նոյնօրինակ կարգապահութիւն և նուիրում:

Յարուցեալ Քրիստոսի տասներկու հաւատարիմ առաքեալները երբ ձեռք առին Աետարանի վկայութիւնը, որպէսզի շարունակեն իրենց մեծ Վարդապետին Բարոգութիւնն ու ուսուցումը, իրենք եւս գիտակից էին թէ որքա՞ն անհրաժեշտ է ներաշխարհի խորհրդածութիւնը ուր Աստուած ու մարդ կը միանան: Միասին կարդանք

Գործի Առաքելոց Գրքին վեցերորդ գլուխ 2-5 համարները.

*«Համելի չէ մեզի՝ թողուլ Աստուծոյ խօսքը և սեղաններու
ժառայութիւնը ընել».* Այսինքն՝ ժողովներու նախագահել:
«Մենք պէտք է նուիրուինք աղօթքի և խօսքի սպասադուրութեան».

Այս վախկոտ աշակերտները, այս բնացող աշակերտները, որոնք չկրցան ժամ մը արթուն կենալ երբ իրենց Վարդապետը ճգնաժամէ ու տառապանքէ կ'անցնէր և Անոր քրտինքը արիւնի կաթիլներու նման կ'իջնէր Գեթսեմանիի Ձիթենեաց պարտեզին մէջ, Զրիստոսի յաղթական Յարութենէն յետոյ բոլորովին կերպարանափոխուած կ'երեւին: Իրենք զիրենք փոխանակ ձկնորսութեան կամ բնանալու նուիրելու, կ'ուզեն նուիրուիլ *աղօթքի և քարոզութեան:* Այսօր ջատ է կղերական ու աշխարհական քարոզիչներու թիւը: Սակայն ո՞ւր են *աղօթող* քարոզիչները:

Առաքելները իրենց Յիսուս Վարդապետէն սորվեցան թէ որքա՞ն կարեւոր է մարդկային միտքը հաղորդակցութեան մէջ դնել ու պահել յարաբերուելու համար Յաւիտենականին՝ մեծագոյն Մտքին և մարդկութիւնը սիրող Հօր Աստուծոյն հետ:

Կ'ուզե՞ս ճանչնալ ինքզինքդ: Կ'ուզե՞ս գիտնալ բու մանրաշխարհիդ թափուն զօրութիւնները: Վարժեցո՛ւր ինքզինքդ աղօթքի, և յարաբերութեան մէջ մտիր բու Ստեղծիչ Աստուծոյդ հետ: Հաղորդուէ՛ աստուածային անսպառ սիրոյ զօրութեան և իմաստութեան: Ճանչցի՛ր ներկայ դէպքերու դրոյապատճառները և գալիք դէպքերու ստուգութիւնը:

Ապրէ՛ գիտակցօրէն ու ո՛չ խարխաբելով, տարուած մարդկային խաբէութենէ ու սուտէ: Եղի՛ր ինքնավստահ ու ոչ ամբարտաւան: Վստահէ՛ այն Աստուծոյն, որ բեզ փոխակերպած է ու կ'ուզէ կատարելութեա՛ն հասցնել Իր արարածը՝ որ դո՛ւն ինքդ ես: Զեզ օժտած է Իր թափուն զօրութիւններով և կարողութիւններով: Ան կ'ուզէ որդեգրե՛լ բեզ և աստուածացնե՛լ բեզ: Ան կ'ուզէ դրոջմե՛լ բեզ Իր նկարագրով, որ կերպարանափոխէ բեզ հողեղէնէ՝ հոգեղէնի, որովհետեւ Ան ըսած է.

***«Եւ դուք կատարեա՛լ եղէք,
ինչպէս ձեր Երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»:***

Ահա ա՛յս ըլլալու է մեր վերելքն ու խոյանքը այս աշխարհին մէջ:

Ապրիլ 11, 1987, Թորոնթօ

“ՓԼԿԷ՛ ԴՈՒՌԴ”

Եւ ծածո՛ւկ աղօթէ»: Կը յիշէ՞ք այն սիրավառ պահերը և հաճելի վայրկեանները երբ ձեր սիրականը այցելութեան կու գար գաղտնօրէն վայելելու իրարու ներկայութիւնը: Կը մտաբերէ՞ք ձեր չարածիճի եղբայրն ու բոյրը որ ձեզ կը նեղէին բանալով սենեակին դուռը որ դուք կը ջանայիք փակ պահել: Ամէն անգամ որ փակէիք դուռը, անոնք պատրուակելով ներս կը մտնէին որ ձեզ սրդողեցնեն: Սիրային վայելքը՝ իր պատանեկան անմեղ բիւրեղացման ընթացքին, տեղի կ'ունենայ «փակ դրան» մը ետին:

Ինչո՞ւ հոգեզմայլ գերացնծութիւնը, մարմնակենցաղ մարդ-արարածը կը ջանայ վայելել *ջա՛ջ* դրան մը ետին:

Ոգեղինացած իմացական սփանչացումը՝ նիւթեղէնի և մարմնեղէնի ինքնարտադրութիւն մը չէ, այլ գերբնական և անկապտելի զօրութեան ներասոյգ հեղեղումի պարգեւ մը: Ծնորհ մըն է այդ որ կու գայ մարդ-արարածին՝ Արարիչ Աստուծմէ:

Սոյն խորհրդագգաց վերացումն ու հոգեմտաւոր յափշտակութիւնը՝ մարմնական և սեռային հրապոյր մը չէ միայն, այլ՝ երկնային հոգեհմայ զօրութիւնն է: Այդ թովիչ զօրութիւնը իր մագնիսական հմայքով իրեն բաջած է նախադարեան որոնող մտերն ու բազմադարեան մոգերու, իմաստասէրներու և մարգարէներու հերթողական բանահիւսութիւնները:

Աղօթքն ու աղօթելը՝ Զրիստոնէական իրագործում մը չէ միայն, այլ պատմագիտօրէն մարդ-արարած աղօթո՞ղ էակ մը ճանչցուած է: Մարդ, աղօթքով գերբնականին հետ հաղորդակցած և վկայած է պատկերագրութեամբ ժայռերու վրայ ու նաեւ Բարան-ձաւներու խորքը:

Հրապարակային աղօթքները՝ թէեւ տեղի կ'ունենային, սակայն աղօթող անկեղծ հոգիներ, իրենց աղօթքն ու աղօթելու պահերը գաղտնի կը պահէին: Աղօթքը անոնց համար կրօնական ծիսակատարութիւն մը ըլլալէ աւելի, անձնական միատիկ պրպտումներու ոլորտ մը և Գերբնականին հետ հաղորդուելու խիզախ փորձառութիւն մըն էր:

Խորհրդապաշտ կրօններու (mystery religions) որեւէ աղօթքներն ու անոնց աղօթելու ծէսերը կամ կերպերը մեզի անծանօթ են, որովհետեւ գաղտնի՝ տեղի կ'ունենային անոնք, և հեթանոս ֆաիսաններէն զատ աջխարհականներ բոլորովին անտեղեակ կը պահուէին:

Յիսուս ձաղկեց Իր ժամանակակից հրեայ կրօնաւորներու հրապարակաւ աղօթելը: Որովհետեւ հրեայ կրօնաւորները, Աստու-

ծոյ Տաճարը տօնավաճառի դարձուցած էին, ու խորհրդագգաց աստուածային յարաբերութիւնն ու բարեպաշտութիւնը՝ շահավաճառութեան: Մրբութիւնն ու հոգիի անթժութիւնը երբ ապականի ու եղծանի, մարդկային էութիւնը ոչ թէ միայն կ'ալլատերի այլ կը դիւահարի: Պետութեան մը քաղաքացիները կրնան համաձայն չ'ըլլալ իրենց երկրի վարչաձեւին, իսկ երբ ոմանք այդ վարչաձեւը խեղաթիւրեն և եղծեն, կը կոչուին դաւաճան և թշնամի: Այս պատճառաւ Յիսուս պախարակեց և դատապարտեց կեղծաւոր դպիրներն ու փարիսեցիները—կրօնաւորները:

Ինչո՞ւ «փակել դուռը»:

Ինքնաշարժի մը դուռը կը փակենք երբ արժեքաւոր առարկայ մը ըլլայ մէջը: Տան դուռը կը գոցենք երբ դրամական մեծ գումարներ կը հաշուենք: Խօսեցեալներ՝ դուռը վրայ կ'ընեն երբ իրարու հետ հեռաձայնով կը յարաբերին:

Արժեք և յարգ ունեցող որեւէ ինչ չի հրապարակուիր, Միայն այդ արժեքներուն *տպաւորութիւնն* ու ազդեցութիւնը կը ցլանայ: Մեծահարուստ ունեւորներ, իրենց ինչ ունենալը չեն հրապարակեր, սակայն հանրութիւնը կը նշմարէ անոնց ունեւորութիւնը իրենց բնական տունէն և բշած ինքնաշարժէն որոնք ցլացումներն են անոնց հարստութեանը:

Նոյնն է նաեւ յարաբերութիւնը Գերբնականին ու Յաւիտենականին հետ: Սուրբերուն անձնական աղօթավայրը և աղօթածամբ անյայտ էր, սակայն անոնց հոգեւոր աջակերտ եղբայրները, կրնային նշմարել թէ ե՞րբ աղօթած են իրենց մեծաւորները անոնց պերճանքէն և պատկառանքէն:

Աստուածային այսպիսի շնորհի արտացոլացման պատճառաւ 12-րդ դարու երգիչ Հայ Հայրապետը կոչուեցաւ *շնորհալի* որպէս ապացոյց իր երկնային հոգեկան արտացոլման:

Նոյնպէս Յիսուս՝ Իր աղօթքն ու Հօրը հետ ունենալիք յարաբերութիւնը կը վայելէր, ժողովուրդները և աջակերտները արձակելէ վերջ: Ան առանձինն կը մագլցէր լերան վրայ ու ժամերով կ'աղօթէր Հօր հետ: Յիսուս՝ Իր վերջին աղօթքը կատարեց Գեղսեմանիի պարտեզին մէջ, բաժնուելէ յետոյ Իր ութը աջակերտներէն: Ան միայն երեք հոգի, Իր ամենամտերիմները, առաւ Իր հետ, ու զանոնք ալ թողուց և Ինք *առանձինն* աղօթեց Հօրը: Յիսուսի հրապարակաւ աղօթելը երբեք չէ արձանագրուած: Միայն խաչին վրայ կատարուած աղօթքը գիտենք, այդ ալ շատ հաւանական է որ լսուեցաւ Իր մօր Ս. Մարիամի և Մարիամ Մագդաղենացիի կողմէն:

Ուստի *փակել՝նք դուռը*, լռեցնելու համար աշխարհի ժխորը, վտարելու համար սատանան և հեռացնելու մեր մտքէն երկրաբարջ

խորհուրդներն ու փորձիչ թելադրութիւնները: Թուիչք տանք մեր հոգիներուն դէպի անապական հորիզոն ուր պիտի ըլլայ մեր ժամադրավայրը Յաւիտենականին ու Պանծալիին հետ: Անաղմուկ և մենակեաց ժամադրավայրին մէջ սպասենք Տիրոջը անվրէպ հանդիպումին:

Յաւիտենականին արեւալոյսը՝ գիտակցութեան ներքին առանձնարանին հորիզոնն է: Հոգւոյն հորիզոնէ՛ն միայն կ'իմաց-լի Աստուծոյ ձայնը. այս ձայնը՝ **լռութեա՛ն** ձանն է որ հոգիով կ'իմացուի: **Լռութեան** ձայնը նման է հօր մը լուռ ձայնին իր գրկած նորածինը կը սեղմէ իր կուրծքին, և հոգեկան յափշտակութեան մէջ միայն կը զգացուի՛ն, կ'ապրուի՛ն, և կը ցնծերգեն իրար սիրող մահուր հոգիները:

Դեկտեմբեր 31, 1989, Քորոնթօ

ԱՂԱԶԱՆՔ

Ինչպէս ծառերն համօրէն կը նորոգես դուն գարնան՝
Հագցնելով նոր ծիլեր, նոր տերեւներ, նոր մայիս,
Ո՛վ Տէր, նոյնպէս վառ եռանդ, թարմ աւիշ տուր հաւատքիս,
Որ օրերուն դէմ ձիւնող ընդ միշտ դալար մնայ ան:

Խարխսի պէս խորացո՛ւր իր արմատներն հոգւոյս մէջ,
Եւ ճիւղերն իր դէպի բեզ թո՛ղ բարձրանան երկնածիգ,
Որ աշխարհիկ փորձութեան ո՛չ մէկ խորջակ կամ մրրիկ
Սասանէ ծառն իր երբեք ու տապալէ գահավէժ:

Կեանքին դէմ նենք գօրացո՛ւր, Տէ՛ր, հաւատքըս դեռատի,
Սպառազէն հաւատքին չափ բանակի մը անբեկ,
Որ հոգիիս թշնամի ո՛չ մէկ մութ ոյժ, ո՛չ մէկ մեղք
Սոնճայ, տոկայ անոր դէմ, այլ նահանջէ՛, սարսափի՛,

Ի տես բեզմո՛վ վաշտացած և բերդացած հաւատքիս:

--ԺԱԳ Ա. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

“ՄԻՆՁԵՒ ՅԻՍԱ ԻՄ ԱՆՈՒՆՈՎՍ ՈՉԻՆՉ ԽՆԴՐԵՑԻՔ”

Աստուածաշնչական իմացումով, անուն մը ցուցանիչ մը (table) մը չէ, այլ ենթակային ներքին էութիւնը, անոր առանձնա-
յատկութիւնը, իսկութիւնը, բնաւորութիւնը և արժանաւորութիւնը՝
յարգը ցոյց կու տայ: Անձի մը անունը, կը յայտնէ անոր
նկարագիրը:

Աստուած արժանի գտաւ, որ Ադամ բոլոր անասուններուն ու
երկինքի թռչուններուն և դաշտի բոլոր գազաններուն անուններ
դնէ--Մին. Բ. 20: Ուստի գիտնալ Աստուծոյ Անունը, ճանչնալ է
զԱստուած այնպէս ինչպէս Յիսուս յայտնեց զԱյն: Մեր Տէրը Յիսուս
Քրիստոս Իր սրբարար աղօթքին մէջ կ'ըսէ.

*«Ըստ անունդ յայտնեցի այն մարդոց, զոր տուիր ինձի
աշխարհէն. Բու կը էին ու ինձի տուիր զանոնք, անոնք Բու խօսեց
պահեցին... Ես Բու անունդ ճանչցուցի անոնց ու պիտի ճանչցնեմ,
որպէսզի այն սէրը, որով դու ն զիս սիրեցիր, ըլլայ անոնց մէջ, և
ես՝ անոնց մէջ--Յով. ԺԷ. 6, 26:*

Անձի մը անունը կը ներկայացնէ ու կը յայտնէ ենթակային
իսկութիւնը և անձնաւորութիւնը: Եսաւ իր հօր Յակոբի կը գան-
գաստի եղբօրը համար ու սապէս կ'արտայայտուի. «Անոր անունը
Յակոբ կոչուելուն համար է որ այս երկու անգամ զիս խաբեց. իմ
անդրանկութեան իրաւունքս առաւ, և ահա հիմա օրհնութիւնս ալ
առաւ»--Մին. ԻԷ. 36:

Վերոյիշեալ համարին մէջ, Յիսուս ոչ միայն կ'ըսէ. «Ես Բու
անունդ ճանչցուցի անոնց», այլ նաեւ կ'ըսէ. **«Աւ պիտի
ճանչցնեմ»:** Զէ՞ որ Յիսուս անգամ մը ճանչցուցած էր Աստուծոյ
անունը Իր աշակերտներուն, ի՞նչ է ուրեմն *«ու պիտի ճանչցնեմ»*-ը:
Յիսուս Քրիստոսի վերջին ասութիւնը կը ստիպէ զիս խորհիլ թէ
Յիսուս պարզ մակդիր անունի մը մասին չխօսիր, այլ խորհուրդի՝
մը մասին: Ուստի ի՞նչ կը նշանակէ աղօթել Ի՛ր անունով:

ԱՆՈՒՆ ԵՒ ԱՆՁՆԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆ: Նոր Կտակարանի մէջ անձի
մը անունը ա՛յդ անձին ու անոր անձնաւորութեան միաձուլուիլն է:
Այս ակնառու դէպք դրուագը յիշուած ու գրուած է Մատթ. Ա.20
համարներու մէջ, կարդանք.

Եւ մինչ Յովսէփ այսպէս կը մտածէր, ահա Տիրոջ հրեշտակը
տեսիլի մէջ երեւցաւ անոր և ըսաւ. *«Յովսէփ՛ քաղթի՛ որդի, մի՛
վախնար Բու կիկող՝ մարիամը Բովդ առնելէ, որովհետեւ ան՝ որուն
մայրը եղած է ան, Առքը Հոգիէն է: Պիտի ծննի որդի մը, և անոր*

անու նը Յիսուս պիտի դնես, որովհետեւ ան պիտի փրկէ իր ժողովուրդը՝ իրենց մեղքերէն»

Անունի մը մէջ գոյութիւն ունեցող խորհրդաւոր զօրութիւնը, թէեւ ներկայ գիտութիւնը չընդունիր, սակայն իրապէս գոյ է ու հաւատալի անցեալ կրօնաւորներուն համար: Երուսաղէմի հրեայ Բահանայապետը և Կաշիափա կը հարցնեն Պետրոսի և Յովհաննէսի ըսելով. «Ի՞նչ **զօրութեամբ** կամ որո՞ւ **անու նով** ըրի՞ք դուք այդ բանը»... Պետրոս Սուրբ հոգիով լեցուած, ըսաւ անոնց.

«Մ՛ի իջիանաւորներ ժողովուրդի և երեցներ Իսրայէլի, ...Թող յայտնի ըլլայ ձեզի բոլորիդ և Իսրայէլի ամբողջ ժողովուրդին, թէ Նազովրեցի **Յիսուս Բրիստոսի՝ անու նով** ըրինք գոր դուք խաչեցիք, և որուն Աստուած յարութիւն տուաւ մեռելներէն: ...Եւ չկայ փրկութիւն ուրիշ մէկու մը միջոցով, որովհետեւ երկնքի տակ չկայ մարդոց տրուած ուրիշ անուն, որով կարելի ըլլայ մեր փրկութիւնը»--Գործք Դ. 5-12:

Գողգոթան միայն աշխարհագրական անուն մը չէ բարձունքի մը, այլ Բրիստոսի արեամբ ու վկայութեամբ նուիրագործուած դէպք ու ցոլացումը Աստուծոյ Սիրոյն: Մարդէղեալ Բան Աստուծոյին հանդիպող անձ մը կը ստանայ նոր բնութիւն և նոր անուն: Միմոն Յովնանի որդին, կ'ըլլայ. "Պետրոս" "Նոր ծնունդ" մը:

Հեթանոսական ջրջանին, աստուծոյ մը *անու նը* կանչել ոչ միայն աստուածութեան նկարագիրը ի մտի ունենալ էր, այլ անոր **հաղորդ** ըլլալ կը նշանակէր: Յիսուս Բրիստոսի **անու նով** աղօթել առ Աստուած, կը նշանակէ՝ Անոր **Հոգիո՛ւյ** աղօթել, որպէսզի աղերասարկուն ալ աւելի մեծ զօրութիւն ստանայ: Սոյն իմաստով Յիսուս կ'ըսէ աջակերտներուն.

«Ինչ որ Իմ Անու նովս խնայրէք Իմ Հօրմէս՝ տայ ձեզի»

--Յով. ԺԵ. 16:

Ուստի ինչպէ՞ս կրնանք **Յիսուսի Հոգիո՛ւյը** աղօթել:

Բրիստոս Իր ամենախոնարհ ծագումով, Իր օրինակելի բարութեամբ, Իր օրինակելի համեստութեամբ, Իր օրինակելի զոհաբերութեամբ, և մանաւանդ՝ Իր օրինակելի աղբատութեամբ ճանչցըւած է Իր Եկեղեցիին մէջ: Ուստի եթէ աղօթող մը չի կրնար Յիսուսի օրինակելի համեստութեամբ ապրիլ ու նմանի՛լ իր Փրկչին, Անոր անունով աղօթել ու խնդրել կրնայ ապարդիւն ըլլալ: Որովհետեւ Բրիստոնեութիւնը կառուցուած է Յիսուս Բրիստոսի զոհաբերութեան խորհուրդին վրայ:

Այսպէս կը պարտաւորուիմ խորհիլ, որովհետեւ Սաղմոսերգուն կ'ըսէ, Աստուծոյ. «Վասնզի զոհի չես հաճիր որ զանիկա մատուցանէի. Դուն ողջակէզի ալ չես հաւնիր: Աստուծոյ զոհը կոտորած

հոգին է կոտրած ու խոնարհ սիրտը, ով Աստուած, դուսն չես անարգեր»--Մաղմ. 51. 16-17: Մարգարէն ինչո՞ւ զոհագործութիւնը անարժէք կը համարէ: Որովհետեւ ամէն զոհագործութիւն անձի մը ի՛ր անելորդէն կը մատուցուի: Օրինակ անձ մը մեծ գումար մը կը նուիրէ եկեղեցիին, կամ մատաղ կ'ընէ ու հարիւրաւորներ կը կերակրէ, այդ բոլորը հարուստին անելորդէն կը նուիրուին: Նուիրողը կրնայ շարունակել իր ամէնօրեայ կեանքը որպէս յափշտակիչ, անգութ, և անհաւատ: այդ բոլոր զոհագործութիւնները կատարած կ'ըլլայ իր փառքին համար... : Հետեւաբար.-

Մօտ հազար տարի յետոյ, Դաւիթ Թագաւորէն, Պօղոս առաքեալ իր անտարանչութեան կարիքները կը խնդրէ Հայր Աստուծմէ Յիսուսի անունով, որովհետեւ Պօղոս կ'ապրի նման իր Յիսուս Փրկչին: Ան, Յիսուսի նման ապրելէ՛ն յետոյ կը բաջալերէ հաւատացեալներն ալ ապրելու Յիսուսի նման, որպէսզի արժանանան Յիսուսի անունով աղօթել: Պօղոս կ'ըսէ Կորնթացիներուն.

«Ինչո՞ւ դո՛ւք զրկանք չէ՛ք կրնր և անլի ես՝ դո՛ւք ներութիւն չէ՛ք բաջեր» --Ա. Կորնթ. 2. 7: Այս բոլորէն վերջ Պօղոս առաքեալ կ'աղաչէ հաւատացեալներուն ու կ'ըսէ.

«Կ'աղաչեմ որ դուք ձեզ Աստուծոյ ընծայէ՛ք որպէս կենդանի զոհ մը՝ իրեն վերապահուած, որովհետեւ ասիկա՛ է Աստուծոյ ուզած հոգեւոր պաշտամու ներք»--Հռոմ. 12. 1:

Պօղոս կ'աղաչէ, որ մենք մե՛ր անձերը զոհաբերենք ու ո՛չ մեր անելուքը՝ դրամական նուիրատուութիւն կամ բարեգործութիւն: Մարդ բազմաթիւ բաներ կրնայ ընծայել Աստուծոյ, սակայն չուզեր ընծայել իր անձը, իր ես-ը, իր ազատ կամքը չուզեր խոնարհեցնել Աստուծոյ առջեւ:

Ակրտութեան պահուն, թէ չափահասի և թէ նորածինի, Մատանան ու դեւերը լսելով Յիսուսի Անունը կը սարսափին ու կը կատողին, որ իրենց ջարհին պատկանողներ կը դառնան Յիսուսածին, Յիսուսապատկան՝ սեփականութիւն: Պատկանելիութիւնը իր մէջ պիտի կրէ նաեւ պարտաւորութիւններ:

Անունի մը հմայիչ ու դիւթական հզօրութիւնը:

1. Յիսուս Բրիստոսի անուան գործածութիւնը ունի գերբնական զօրութիւն--Ա. Կորնթ. Ե. 4, Կող. 9. 17:

ա. «Յանուն մեր Տէր Յիսուս Բրիստոսի, երբ դուք և իմ հոգիս միասին կը հաւաքուիք մեր Տէր Յիսուս Բրիստոսի զօրութեամբ»:

բ. Ամէն ինչ որ ընէ՛ք խօսքով ու գործով ըրէ՛ք յանուն Տէր Յիսուսի՝ անով զոհութիւն մատուցանելով Աստուծոյ և Հօր:

2. Յիսուսի սրբազան անունը զօրութիւն է ինքնին, որուն, հաւա-

տացեալ մը տեղի տալու է: Հրեաները կ'աղօթէին՝ Աբրահամի, Իսահակի և Յակոբի Աստուծոյն, մենք աղօթելու ենք Քրիստոսի Հօր Աստուծոյն, որ է. *«Հայր մեր որ երկինքն էս»* ա՛յս է՝ Ի՛ր Անունով աղօթելը:

Յիսուս չքաւ. «Ինծի՛ աղօթեցէ՛ք, այլ՝ Ի՛մ անունովս ոչինչ խնդրեցի՛ք ցարդ»: Ուստի երբ սիրենք Յիսուս և Անոր սիրելի եկեղեցին, այսինքն բոլոր՝ հաւատացեալ բրիստոնեաները առանց յարանուանական խորութեան, ինչպէս Ի՛նք կը սիրէ մեզ, աղօթած կ'ըլլանք "Յիսուսի անունով":

Յիսուսի անունով աղօթել, ոչ միայն Անոր հաւատալով աղօթելու է, այլ՝ *ընդու նենդ՛ւ* է Անոր իշխանութիւնը և իրագործել Անոր պատուիրանները: Քաղաքական խորհրդարանի մը մէջ, հակառակորդ կուսակցութիւնը կը հաւատա՛յ օրուան իշխանութեան, սակայն չընդունիր այդ կուսակցութեան իշխանութիւնը, այլ շարունակ կը ֆինադատէ զայն: Յովհաննէս առաքեալ սապէս կը բացատրէ Յիսուսի հաւատալը.

*«Բոլոր զինք ընդունողներուն և իրեն
հաւատացողներուն իշխանութիւն
տուաւ Աստուծոյ որդիներ ըլլալու»*--Յով. Ա.12

Հոկտ. 24, 1999

Թորոնթօ

ԵՐԿՆԱԻՈՐ ՀԱՅՐ

Յիսուս յուշի՛կ կը Բալէ ցորենարահին ընդ մէջէն
Վառկ մինչպէս կը սահի մարմանդն ի վար նազօրէն:
Իր շարժումին հեշտ հովէն հասկերն հեզի՛կ կ'օրօրուին
Ու վէտ առ վէտ կը պարեն շղարջ ձայնովն իր Բայլին:

Սրաբբած են ցորեններն ամրան արբուն արփիով:
Ա՛հ, Բիմբին ի՛նչ փորձութիւն, աչքին ի՛նչ յոյզ հոգեխռով
Յիսուս մանկան մը նման՝ կը Բաղէ հասկ մը խայծուն,
Անոր կաթովն ու հացով մարելու Բաղցն իր մարմնոյն:

Եւ թէ արաի ոսկեհաս հասկերուն մէջ անհամար՝
Իր մարմի՛նն ալ կը դառնայ ցորենի հասկ մանսպառ,
Իբր հաց՝ նշխար առ նշխար բաշխուելու աշխարհին...
--ԺԱԳ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

“ՉԱ՛ՅՐ, ՆԵՐԷ՛ ԱՏՈՆՑ, ՈՐՈՎՅԵՏԵՒ ՉԵՆ ԳԻՏԵՐ ԹԷ ԻՆՉ Կ՛ԸՆԵՆ”

Ղուկ. ԻԳ. ԶԿ

Վերոյիշեալ քաղցրայուզիչ և սիրալիր խօսքերը երբեք չեն յիշուած ոեւէ հեթանոս աստուածներու և աստուածուհիներու ջրթներէն: Որովհետեւ հեթանոս աստուածները ջիւծու հնարքներն էին մարդ արարածին: Հեթանոս աստուածները ներկայացուցին մարդկային եսապաշտական, տու փանփի և բնական ցանկութեան կատարը, իսկ Յիսուս Որդին Աստուծոյ, ներկայացուց *գերմարդկային բարձու ներք*՝ Հա՛յր Աստուածը: Մինչեւ մեր փրկչին Յիսուսի սրբարար Խաչելութիւնը, մեղէրու թողութիւն կամ ներում չկար: Հին Կտակարանին *“Բաւութիւն”* redemption բառը *“Թափել”* կամ *“փրկագիւն”* տալով, Աստուծոյ հետ հաշտուիլ կը նշանակէր:

Յիսուս Բրիստոսի անձնագործի խաչելութեան մէջ միայն, մարդկութիւնը կը տեսնէ ու կը ստանայ իր մեղէրուն ներում առանց փոխարժէք մը վճարելու: Ինչո՞ւ, որովհետեւ մարդ իր մեղէրուն (իր անհնազանդութեան) համար չունի որեւէ փոխարժէք: Յիսուս Բրիստոս *“Անսիրտ Պարտատէր Ծառային”*, աննման առակով, կը նկարագրէ Հա՛յր Աստուծոյ անսահման սէրն ու գթութիւնը հանդէպ մարդկութեան: Յիսուս կը ներկայացնէ զԱստուած, ըսելով.

***«Այդ ծառային տէրը, գթալով, արձակեց
զայն և պարտքը շնորհեց անոր»:***

Վերոյիշեալ “պարտքը շնորհեց” բառերը կը նշանակեն “ջնջել”, այսինքն ենթական այլեւս պարտք չունի ըսել: Աստուծոյ փնտածը մարդ արարածին մէջ ո՛չ խոստովանանք է, ոչ ուխտագնացութիւն և ոչ ալ բարեգործութիւն, այլ միայն սիրել ու հաւատալ է Աստուծոյ հայրական սիրոյն ու վստահիլ Անոր նախախնամական առաջնորդութեան և հոգածութեան: Այս առարկայական իրողութիւնը կը տեսնենք մեր Տիրոջ Յիսուսի հարցումին մէջ, որ ըրաւ ուրացող Պետրոս աշակերտին ձկնորսական ծովափի աւազին վրայ, ըսելով.

«Միմո՛ն Յովնանի, կը սիրե՞ս զիս աւելի քան ասոնք»:

Ինչո՞ւ ***սէր*** ու ո՛չ խոստովանութիւն: Որովհետեւ երբ անձ մը

կը սիրէ մէկը, նաեւ կը հաւատա՛յ անոր, կը վստահի՛ անոր, կը կատարէ՛ անոր պատուէրները, ու նոյնիսկ կը նուիրէ՛ իր անձը անոր: Յիսուս, մարդու մը երեւոյթովը, անոր շարժումը կամ դիմագիծովը չէ՛ որ կը հետաքրքրուի, այլ՝ անոր **«անձ նաւորութեամբ»:** Յիսուս կ'ուզէ տեսնել մեր մէջ մեր էութիւնը մեր ինքնութիւնը: Յարուցեալ Տէրը կ'ուզէ արմատակա՛նօրէն փոխակերպել մարդ արարածը ու ո՛չ երեւութապէս: Ան եկաւ աշխարհ մարդ արարածը փոխակերպելու սուրբերու և հաւատարիմներու: Աշխարհի մէջ կայի՛ն բազմաթիւ կեղծ ու դիմակաւոր բարեպաշտ կարծուածներ:

Յիսուսի աղօթքին մէջ, ոչ թէ կը տեսնենք պարզ սէր ու թողութիւն դահիճներուն հանդէպ, այլ սիրոյ ու ներումի այնպիսի միասնականութիւն և արնշուծիւն, որ աննախընթաց է մարդկային պատմութեան և բերթողական գրականութեան մէջ: Յիսուս ներում կը խնդրէ Հայր Աստուծմէ ոչ թէ Իր *«սիրած»* աշակերտներուն համար, այլ Իր *«տախտու դահիճներուն»*, Ձիւն խաչողներուն և Ձիւն ծաղր ընող ամբոխին համար: Այս սէրն ու ներումը տեղի կ'ունենան ոչ թէ բազկաթոռի մը մէջ նստած, այլ խաչելութեան արիւնլուայ ցաւերու և տառապանքներո՛ւ ներքեւ:

Յիսուսի գերբնական խօսքերը ըմբռնելու համար, ապրելո՛ւ և մասնակցելու ենք Գողգոթայի խաչելութեան տառապանքին ու ցաւին, որպէսզի մենք եւս կարենանք ներել մեր պարտապաններուն: Երանի՛ թէ ուխտաւորներ երբ կ'այցելեն Գողգոթան հոն կարենային տեսնել միայն երեք կոշտ ու արիւնաթաթախ խաչեր: Մինչդեռ ի՞նչ կը տեսնէ արդի ուխտաւորը երբ կ'այցելէ Գողգոթա: Ուխտաւորներու ուշադրութիւնը կը գրաւէ աւելի փերեզակներու *«flee market»*-ը քան Զրիստոսի սրբարա՛ր խաչելութիւնը:

Հայր Աստուծոյ անքննին Մնունդ Յիսուս սրբանկար մը չէ՛, այլ՝ Ան ապրո՛ղ կեանք մը դառնալու է իւրաքանչիւր հաւատացեալի սրտին և ամէնօրեայ կենցաղին մէջ: Ոչ Յիսուս ու ոչ ալ առաքեալները ուխտատեղիի մը խօսքը ըրած են: Իսկ աստուածայայտնիչ Վարդապետ Յիսուս ըսած է.

«Հոգի է Աստուած, և անոր երկրպագողները պէտք է հոգիով և ճշմարտութեամբ երկրպագութիւն ընեն»:

Աստուած ինչո՞ւ ներողամիտ է հանդէպ մեղաւորին: Ան ոչ միայն կը բաւէ մեղքը առանց (փոխարժեք) մը ստանալու մեղաւորէն, այլեւ կը **«ներէ՛, կը ջնջէ՛»** մեղաւորին յանցանքներն ու մեղքերը: Աստուած Եդեմի Պարտէզէն դուրս չվտարեք յանցաւորն ու մեղապարտը: Ան Մովսէսի ըսածին պէս "նախանձոտ ու վրէժխնդիր"

Արարիչ մը չէ՛, այլ սիրո՛ղ, ներող ու գթասիրտ երկնաւոր Հա՛յր մըն է: Յիսուս աշխարհ եկաւ ցոյց տալու, մեզ սիրո՛ղ ճշմարիտ Աստուածը և ո՛չ մարդոց երեւակայած վախ ազդող Աստուած մը: Աշտաշող Յիսուս Իր վերջին աղօթքին մէջ, համակ Բաղքութեամբ կ'ըսէ.

«Յաւիտենական կեանքը այս է՝ որ ճանչնանք Բեզ միակ ճշմարիտ Աստուած, և ճանչնան Յիսուս Բրիսատուք, զոր դու ն որկեցիր... Ընդ անունդ ճանչցուցի անոնց ու պիտի ճանչցնեմ, որպէսզի այն սէրը, որով դու ն զիս սիրեցիր, ըլլայ անոնց մէջ, և ես՝ անոնց մէջ»--Յով. ԺԷ. 3, 26:

Հաւատացեալին կեանքը պարտի դառնալ հանդիսարան հաւատ-
քի, սիրոյ և ծառայութեան: Անոր ինքնակատարելագործման ուղին կ'անցնի սիրոյ մաքրագտման բուրային: Յիսուս Բրիսատուքի առա-
քելութիւնը աստուածային սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւնն է հանդէպ տառապակոծ աշխարհի: Աստուածային սիրոյ բխումը խոնարհելով աշխարհ ստեղծեց մարդը, նոյնպէս մարդկային կեանքը պարտ է դառնալ սրբազան խոյանք մը դէպի արարչական ակնադ-
բիւրը՝ սիրոյ, յոյսի և հաւատքի տենչով: Փետուրով մը կարելի է ժայռերը կաղապարել, եթէ փետուրը սիրո՛յ ձեռքի մը մէջն է: Բրիսատուքի Մարդեղութեան խորհուրդը սիրոյ բացայայտումն է:

Սիրոյ համար գոյութիւն չունին ժամանակ, տեղ, ազգութիւն, կրօն, գաղափար, վիճակ, տարիք և գեղեցկութիւն: Կան սիրոյ և անեսականութեան առաքինութիւններ՝ գութ, ողորմութիւն, ընկեր-
սիրութիւն, հիւրասիրութիւն, և բաջութիւն: Կուզե՞ս երթալ ուխտա-
գնացութեան, ու կայնիլ Գողգոթայի բարձունքը և լսել Խաչեցեալին ներման աղօթքը: Մտի՛ր սենեակդ, կղպէ դուռը, և հոգեկան առանձնութեանդ մէջ խօսէ՛ Հայր Աստուծոյ, շնորհակալութիւն յայտնէ Անոր անսահման սիրոյն, ողորմութեան և բեզի շնորհած ներումին համար: Այդ նոյն պահուն պիտի իմանաս հայրական Բաղձը ու Բնեւոջ ձայնը, որ կ'ըսէ բեզի.

«Եկո՛ւր ինձի, ով յոգնած և բեռնաւորուած և ես պիտի հանգստացնեմ քեզ»:

Մոյն ակնթարթին պիտի ստանաս մեղքերուդ թողութիւն և հանգստութիւն ու ծնրադրած վայրդ պիտի փոխակերպուի ուխտատեղիի: Աստուած մեծ հաճոյք կը զգայ երբ Իր հետ խօսիս սրտբացօրէն, առանձինն և մտերմօրէն:

Յունիս 22, 2000

Թորոնթօ

ԱՂՈՐԹԵԼ՝ ՀՈԳԵԿԱՆ ԵՒ ԻՆՔՆԱԳԻՏԱԿՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՑՈՒՄ ԳԵՊԻ ԱՍՏՈՒԱԾ

Ինչպես աղօթելու է Աստուծոյ:

Մարդ ինչպէս որ կը խօսի իր ծնողքին և բարեկամի մը հետ, նոյնպէս ալ խօսելու է իր Արարչին հետ: Աստուած խօսիլ շնորհեց մարդուն, որպէսզի Արարիչն ու արարածը միասին խօսակցին: Յիսուս աղօթելու և Աստուծոյ հետ խօսելու մտերմութիւնը աւելի եւս կը բացատրէ Իր աղօթքին մէջ ու կ'ըսէ.

«Ասկայն միայն անոնց համար չէ որ կ'աղաչեմ, այլ եւ անոնց խօսմով բոլոր Ինձի հաւատացողներուն համար, որպէսզի ամէնքը մէկ ըլլան, ինչպէս Իսրայէլ, Հայր, Իմ մէջս և ես՝ Եւս մէջը, որպէսզի անոնք ալ մեր մէջը ըլլան» --Յով. ԺԷ.20-21:

Աղօթքը հոգիին տեսչն է դէպի վսեմը, սուրբը, գեղեցիկը, դէպի Աստուած: Աղօթքը սրտերու լուծեան մէջ միայն կը մտնուի: «Գործօն աղօթքը սեր է և գործօն սերը՝ ծառայութիւն է ընկերին»: Աղօթքը կ'ստանայ իր լման գօրութիւնը, երբ աղօթող անձը հրաժարի բոլոր պիղծ մտածումներէ և անմահուր խորհուրդներէ ու սրբութեամբ, ներողամտութեամբ և անձնուրացութեամբ մօտենայ իր Արարչին: Աղօթքը կ'արժանաւորուի Աստուծով, երբ աղօթողը ի՛ր հոգիին ներկայութեամբ և բառերուն իմաստը ըմբռնելով կ'աղօթէ ապաշխարանքի և գղջումի հոգիով:

Երգն ու աղօթքը անբաժան են իրարմէ: Մէկը սրտէն է, տա՛հուկ ջունջով, իսկ միւսը կը նմանի արցունքի...:

Հեթանոս ազգերու մէջ աղօթքը արջառի մը գոհագործումն էր: Հրեութեան մէջ, աղօթքը՝ արտահին օրէնքի պարտաւորութիւնն է: Նիւթապաշտներու համար աղօթքը հինգած գաղափար մը կը սեպուի: Իսկ Քրիստոնէութեան մէջ Ձաւակը մօրմէն կը սորվի, թէ ո՞վ է Աստուած, ո՞վ է Քրիստոս, ի՞նչ է սերը, ի՞նչ է աղօթքը, ինչպէ՞ս պէտք է ապրիլ կեանքը: Վերոյիջեալ երեք մասուցումներն ալ անհրաժեշտ հոգեկան ներածութիւններ են: Տեսնենք թէ Աստուած ի՞նչ կ'ուզէ մարդ արարածէն:

Աստուած կը խօսի Եսայա մարգարէին միջոցով ու կ'ըսէ.

Բայց ես ասոր պիտի նայիմ,

Այսինքն խոնարհին և կոտորած հոգի ունեցողին

Ու իմ խօսքէս դողացողին:

Արջառ մորթողը մարդ մեռցնողի պէս է,

Գառնուկ գոհողը ջուն մորթողի պէս,

Նուէր մատուցանողը խոզի արիւն մատուցանողի պէս,
Կնդրուկ ծխողը կուով պաշտողի պէս,
Իրաւընէ անոնք իրենց ճամբաները ընտրեցին,
Ու անոնց հոգիները իրենց գարշելիներէն կ'ախորժին:

--Եսայեայ 66. 2-3:

Ազդու և արդիւնաւոր գործօն մըն էր աղօթքը Յիսուսի կեանքին մէջ: Յիսուսի համար աղօթքը հաղորդակցութիւն և սրտակցութիւն էր Իր Երկնաւոր Հօր հետ: Հոգեկցութիւն և ընկերակցութիւն մըն էր: Հասուն հաւատացեալին աղօթքն ալ՝ **«Տո՛ւք, տուր ինձի»**էն կը վերածուի **«Ըրէ՛ գիտի** նման "Անառակ Որդիի": Աղօթքը գորութիւն և կեանքերը հիմնովին փոխող վառ իրականութիւն մըն է: Կարդացե՛ք կեանքերը Մարիամ Մագթաղեանացիին և Զակեհու մաքսապետին:

«Տերուական Աղօթքը կարելի է մէկ վայրկեանի մէջ արտասանել, բայց ամբողջ կեանքի տեսողութեան ճգնիլ անոր մարտակոչը յարթանակի վերածելու համար»--Վեր. Վ. Յ. Թութիկեան:

1. "Աղօթքը անկեղծ հոգիին ինքնաբուխ պոթկումն է":
2. Աղօթքը հեզութեան, անբարկութեան, անյիջաչարութեան և սիրոյ բխումն է:
3. Աղօթքը խնդութեան, խաղաղութեան և գոհութեան բխումն է դէպի լաւագոյնը:
3. Աղօթքը տրամութեան տարակուսանքներու և վիշտերու հրաժարադէղ սփոփանքն է:

Աղօթքը բխելու է անձի մը ներքնագոյն էութենէն: Աղօթողը անկեղծ ու յանձնատու ըլլալու է իր խօսքերուն և խնդրանքներուն հանդէպ, ու ո՛չ շատախօս:

1. Աղօթողը պարտ է զգալ Աստուծոյ մեծութեան ներկայութիւնը և անճառելի սրբութիւնը:
2. Պետրոսի աղօթքը Պայծառակերպութեան՝
3. «Պետրոս չէր գիտեր թէ ինչ կը խօսէր»: Ան աղօթեց ինչ որ բերանը եկա...Մարկոս Թ. 4:

Աղօթք մը կ'արժեւորուի և կը լսուի երբ աղօթողը ապրած է իր խնդրանքը: Աղօթք և ապրում պարտ են միահիւսուիլ:

Աղօթքը երկխօսութիւն մըն է Աստուծոյ հետ, որուն առջեւ կը բանանք մեր սրտերն ու մեր գաղտնիքները:

Աղօթքը մարդուն ներսէն մղում մըն է դէպի Աստուած, և աւելին թո՛ւիչք մըն է: «Արդարեւ էական է որ մարդ պայքարի իր իսկ խորհուրդներուն դէմ եթէ կը փափաքի ձերբազատուիլ իր մտածումներով հիւսուած վարագոյրէն որ կը ծածկէ իր միտքը:

Այդպիսով միայն ան կրնայ իր հայեացքը առանց դժուարութեան

դարձնել դեպի Աստուած, և խուսափիլ իր թափառող խորհուրդներու կամֆին հետեւելէ»--Սք. Ամոնաս ճգնաւոր 288-350 թուականին:

«Մարդ, աղօթքով պիտի ձգտի Յաւիտենականին, պիտի հասնի Անհասին, տեսնէ Անտեսանելին, ընդգրկէ Անսահմանը և ապրի Յաւիտենականը»:

Նահատակներո՛ւ երկիր է Հայաստան աշխարհը, սուրբերու աղօթքով թաթաւուած և մարտիրոսներու արեամբ ոռոգուած: Բիւզանդիոնի Այա-Սոֆիան ինկաւ Իսլամ մահիկի հարուածներուն տակ, սակայն Ս. Էջմիածին կը ծածանի դեռ իր խաչերով ու հաւատացեալներով և անոր խունկի անուշահոտութիւնը կը բարձրանայ երկինք հայ նահատակ պաշտպաններուն աղօթքով: Իւրաքանչիւր օրը նկատելու ենք պարգեւ մը ու բանալու ենք գայն աղօթքով:

Բազմութիւնը. «Կաղաչէր Յիսուսի, որ գոնէ միայն Իր գգեստի Բղանցֆին դաչիւն. և անոնք որ անգամ մը դպան՝ բժշկուեցան» --Մատթ. ԺԴ. 30: Յիսուս Զրիստոս ա՛յսօր ալ մեզի հետ է Իր անտեսանելի բայց իրա՛ւ ներկայութեամբ: Դաչի՛նք Անոր Բղանցֆին մեր աղօթքով ու հաւատքով:

«Խնդրեցէ՛ք նախ Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Իր արդարութիւնը, և այդ բոլորը աւելիո՛ւմ պիտի տրուի ձեզի»--Մատթ. 2. 33: Ինչո՞ւ նախ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը և Անոր արդարութիւնը խնդրել: Ներկայ ժամանակի ընթացֆին, պայքարամարտի մեջ են Բարին ու չարը: Յիսուսի մկրտութենէն յետոյ, Սատանան յանդրգնեցաւ նոյնիսկ փորձել և իր կողմը հրապուրել ԱստուածՈրդի Յիսուսը, ցոյց տալով Անոր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւններն ու անոնց փառքը և առանց խպնելու ըսաւ. «Այս բոլորը Բեզի պիտի տամ, եթէ գետին իյնալով երկրպագես ինձի»: Իսկ Յիսուս ըսաւ նենգաւոր փորձիչին. «Ետի՛ս գնա, (կորսուէ՛) Սատանայ, որովհետեւ գրուած է՝ թէ պիտի երկրպագես Բու Տէր Աստուծոյ և Զա՛յն միայն պիտի պաշտես»:

Իրաւամբ երբ ժամանակը լրանայ չարին ու գայ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը, մարդկային խնդրանքները կատարուած պիտի ըլլան Աստուծոյ բարի կամֆովը:

1. Խնդրել կը նշանակէ "նշան առնել" "նպատակը դիտել", "թիրախը կարենալ տեսնել":

2. Զրիստոնեայի մը առաջնակարգ նպատակակէտը՝ Աստուծոյ Թագաւորութեան գալը, հասնիլը ըլլալու է:

«Խնդրեցէ՛ք, և պիտի տրուի ձեզի, փնտրեցէ՛ք, և պիտի գտնէք, բախեցէ՛ք *(անկատարութեամբ)* և պիտի բացուի ձեզի. որովհետեւ ով որ խնդրէ՝ կը ստանայ, ով որ փնտրէ՝ կը գտնէ, և ով որ բախէ՝ պիտի բացուի անոր»--Մատթ. Է. 7: "Keep on asking"

Ի՞նչ է աղօթքը:

Աղօթքը ինքնասարքագրութեան լաւագոյն առիթն է: Աղօթքը զէնքն է անզէն հաւատացեալին: Աղօթքը նման ձգողական զօրութեան անտեսանելի ազդեցութիւն մըն է: Աղօթքը հասնիլ է Գերբնականի ներկայութեան, որ արդէն հոն է Իր սիրով ու ողորմութեամբ: Աղօթքը վարժութիւն մը պէտք է դառնայ, զօրաւոր պահանջք մը, ոչ թէ միայն նեղութեան և տագնապի միջոցին, այլ նաեւ փառաբանութեան:

1. Աղօթքը աւելի մտիկ ընել է լուելեայն, քան խնդրանք և աղերս:
2. Աղօթասաց դիրքաւորումը հոգեկան վարժութիւնն է, որ ենթական իր հոգեկան էութեան մէջ շարունակ կ'աղօթէ՝ հաղորդութեան և յարաբերութեան մէջ կը պահուի Աստուծոյ հետ:

Աղօթքը վստմ ու վեհ յարաբերութեան ճամբայ մըն է, որ կը կամրջէ մարդը աշխարհէն դէպի երկինք՝ դէպի Աստուած:

1. աղօթքով մարդ դէմ յանդիման կու գայ իր «ես»ին հետ:
2. աղօթքը ինքնատեսութեան միջոցն է:

Աղօթքով կերպրնացնենք և սեւեռենք մեր մտածումները, տարակուսանքները և կասկածները առ Աստուած զոջումի և ապաշխարութեան հոգիով: Ի պահանջեալ հարկին, պահեցողութեամբ՝ Աւետարանի ոգին, Յիսուս Ինք 40 օր ծով պահեց: Մարմինը կը կատարէ ա՛յն, ինչ որ հոգին կը պատուիրէ անոր: Երբ մարմինը տիրապետէ հոգիին, այդ մեղանչում է: «Աղօթքը շարժումն է այն չուանին՝ որուն ծայրը կապուած զանգը երկնքի մէջ կը հնչէ» ըսած է Լամբրոնացի հայրապետը:

Աղօթքը վստմ ու վեհ յարաբերութեան ճամբայ մըն է, իրա՛ն և անտեսանելի որ կը կամրջէ աշխարհէն դէպի երկինք ու մարդէն դէպի Աստուած:

Ինչո՞ւ աղօթել

Աղօթքը կը ծնանի հերոսներ, կը կերտէ ազատարարներ և կը դարբնէ նուիրեալներ, կը պարգեւէ յաւերժացողներ: Աղօթքը հոգւոյն հացն է: Մեղաւոր ու սխալական ըլլալու գիտակցութեամբ է, որ աղօթքը իմաստ կը ստանայ:

1. Մեղքի գիտակցութիւնը ունի հետեւեալ հոգեքանական զարգացման աստիճանները,
 - ա. Ինքզինք բննադատել,
 - բ. ինքզինք պատժել,
 - գ. ինքզինք ուղղել:
2. Մարդ այն միակ էակն է աշխարհի վրայ, որ ունի ինքը իր գիտակցութիւնը՝ խիղճը:

Աստուած իրապէս կը փափաքի լսել մեր աղօթքը:

Գոհունակութեան զգացումը Աստուծոյ համար ո՛չ միայն հաւատացեալին մարդկայնօրէն արտայայտուիլն է, այլ լսել Իր արարածին մտահոգութիւնը, զգալ անոր սրտին խռովքը և աղօթքի ընթացքին խնդրել որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը գայ, և Անոր կամքը ըլլայ:

«Մանիր զե՛զ», դիւրին չէ, ոչ ալ հաճելի մարդու համար: Դուն բեզ չես տեսներ այնպէս՝ ինչպէս որ ես, այլ այնպէս՝ ինչպէս որ կ'ուզէիր ըլլալ: Աղօթքի միջոցով պիտի տեսնես դուն զե՛զ, այնպէս՝ ինչպէս որ ես: Աղօթքի հիմնական դէպք իրողութիւնը ա՛յն է, որ Աստուած Իր ամենագէտ իմաստութեամբ կը լսէ ու կը պատասխանէ ենթակային աղօթքը:

Աղօթքի ընթացքին, սուրբը արեւ կը հաւաքէ, որպէսզի յետոյ սփռէ զանոնք իր ժողովուրդին մէջ իբր լոյս և իբր ուրախութեան ծաղիկ: Աղօթքի պահը այն սրբազան պահն է, որ հնարաւոր չէ բացատրել, այլ պէտք է ***սպասել, զգալ և ապրիլ:***

Ճրէական բոլոր աղօթքները կ'արտայայտուին յոգնակիով: Մարդ՝ յոգնակի աղօթելով իր անձը կը միացնէ համայնքին: Պատկանելիութեան զգայնութեան վայելքը կեդրոնացած է եկեղեցւոյ պաշտամունքային հաւաքականութեան ընթացքին և միասնական աղօթասացութեան, Աղօթասիրութեամբ և պահեցողութեամբ:

Կը հիանանք, կը սփանջանանք մեր նախնեաց հաւատքի ուժին և հզօր կամքին, որուն առջեւ ժայռերն անգամ կը բացուէին, ու կը վերածուէին աղօթավայրերու և ուխտատեղիներու՝ հոգեկան ովասիսներու: Յիսուս կը նայի Իր աջակերտներուն վրայ ու երկար խոկումէ մը յետոյ կ'ըսէ անոնց. «Մինչեւ հիմա Իմ անունովս ոչինչ խնդրեցիք. խնդրեցէ՛ք (keep on asking) և պիտի ստանաք, որպէսզի ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ»--Յով. ԺԶ. 24: Առ Աստուած նայիլը աղօթել է արդէն...:

Գերագոյն աղօթքը լռութեամբ Աստուծոյ առջեւ խոնարհիլ է, երբ մարմինը լուռ է հոգին կ'աղօթէ: Աստուած Ինքզինք կը յայտնէ հոգիով խոնարհներուն և փոքրիկներուն, ոչ փոքրոգիներուն: Խաչեցեալը մեզ կը կանչէ աստուածգիտութեան Լոյսին: Աղօթելով կը բացուի՛նք երկնային հրաշագործ Լոյսին: Մահաւելով մեր հողաջէն ճակատագրին դէմ, խնդրելով Յիսուսէ պահենք մեր սրտերը մահուր, ու տառապելով հանդերձ աշխարհի մէջ, նայինք ու սեւեռենք մեր աչքերը երկնաճաճանջ Լոյսին: Միայն աղօթքով կրնանք միացնել մեր կեանքերը մտածումները և ապրումները երկնային հրաշագործ Լոյսին:

Երկիրն ու երկնայինը, նիւթեղէն մարդն ու Իմանալին և

Պաշտելին իրար միացնող թելը *խորհրդապաշտութիւնն է՝* աղօթել երկնաւոր Հա՛յր Աստուծոյ: Որովհետեւ աղօթելու այս փորձառութեան հիմնական եութիւնը անմատչելի է բնական մարդուն: Մարդկային (հողաշէն) ճանաչողութեան, զգայական և տրամաբանական միջոցները անհաս են ըմբռնելու զայն: Ուստի, մարդ արարածին կը մնայ միակ միջոց մը որ կը կոչուի սփանչացումի վիճակ (ecstasy) մը պաշտամունքի ժամուն: Այս հոգեկան յափշտակութեան մէջ կը նահանջէ մարդուն երկրածի՛ն ինքնագիտակցութիւնը և ենթական կը նոյնանայ ճշմարտութեան, Բաձարձակին՝ Աստուծոյ հետ:

Վստահ եմ, որ մեզմէ շատեր ունեցած են այսպիսի աղօթքի ժամեր, որմէ յետոյ զգացած ենք որ մեր աղօթքը և խօսակցութիւնը իմացուեցաւ Աստուծոյ կողմէ, որովհետեւ գերբնական զգացում մը ունեցանք մեր աղօթքի պահուն: Այդ գերբնական զգացումը՝ դպչի՛լն էր անջօշափելի Հոգի՝ Աստուծոյն:

Քրիստոնէութիւնը, Յիսուսի աշխարհ բերած աստուածայայտնութիւնն է: Հեթանոսական կամ կրօնական ծիսակատարութիւն մը չէ՛: Լճացած ծանծաղ ճախճախուտ մը չէ՛, այլ՝ հոգօր ջրվէ՛ժ մըն է ապրո՛ղ խօսուն և կենարար: Յիսուսի կանչը և հրաւերը աշխարհի, ո՛չ թէ մարդը ջտկել է, կարկտել կամ ետ ադամի նման ընել է, այլ մեզ *աստուածացնե՛լ* է, մեզ աստուածճանաչումի՛ հասցնել է: Քրիստոնէական կեանքը արջա՛ւ մըն է հողաշէնութենէ դէպի հոգեկանի: Կարդանք Պօղոս առաքեալի վազքը թէ ան ինչպէ՞ս կը վազէ.

«Արդ, ես ճիշդ այդպէ՛ս կը վազեմ. ո՛չ անտուգութեամբ. չեմ մրցիր այնպէս՝ իբրեւ թէ հով ծեծէի, այլ կը չարչարեմ իմ մարմինս և կը հնազանդեցնեմ զայն, որպէսզի չըլլայ թէ ես ինքս ոչ պիտանի նկատուիմ այն բանին, զոր Բարոզեցի ուրիշներու ն» --Էջմիածնայ թարգմանութիւն Ա. Կոր. 9.26:

«Ես այսպէս կը վազեմ, ահա, և ո՛չ թէ անորոշ ուղղութեամբ. կը մրցիմ կռիւմարտիկի մը պէս, որ օդը չի ծեծեր: Բայց ինքզինքս սեղմումներու կ'ենթարկեմ ու կը զսպեմ, որպէսզի չըլլայ թէ ես ինքս մրցանակէն զրկուիմ, ես՝ որ ուրիշներուն կը Բարոզեմ»--Անթիլիասեան թարգմանութիւն:

Մայիս 16, 2001

Թորոնթօ

ՕՐ ԶԷ ԵՂԵՐ...

Տարիներուս մէջ բազում չէ եղեր մէ՛կ օր անգամ,
Ուր աղօթքի խորանին, Աստուծոյս դէմ արարիչ,
Ծունկի չգամ զաւկաբար, բազկատարած հոգեթոհչ,
Միրարս անյագ պաշտումով ամբառնալու զերդ սկիհ:

Օր չկայ, ուր չհակեմ ճակատըս իր Գիրքն ի վար,
Իմ շրթներով ըմպելու բաժակն անոր մեղրածոր,
Իր Հոգիով պեղելու թափուն գանձերը անոր,
Եւ տեսնելու էջերուն մէջէն երկինքը դրախտ:

Օ՛ր չըլլար, որ Յիսուսի չպատմեմ սիրտս անտակ,
Գայթումներով իր յիմար ու բիծերով իր տխուր,
Իր մեղսահոծ խորշերով ու մութերով թափթափուր,
Եւ Ան՝ արեամբն իր բուժիչ՝ զիս չմաքրէ որպէս ձիւն:

Օր չկայ, որ չբալեմ ես Փրկչիս հետ կեանքն ի վեր,
Ճամբաներէն իր՝ ոմանք փշուտ, ոմանք ծաղկաւէտ.
Օր չէ անցեր, որ հոգւոյս մէջ չխօսիմ ես իր հետ
Եւ չլսեմ ձայնն իր մունջ, ալ բիւրեղի նման ջինջ:

Տարիներուս մէջ բազում չէ եղեր մէ՛կ օր անգամ,
Ուր զաւակի պէս չերթամ Հօ՛րըս վերին, շնորհատու
Իր Աջին լոյս օրհնութեանց միւռոնովը օծուելու
Եւ հայցելու՝ «Եկեսցէ՛ Արքայութիւն քո սիրոյ,

Մէն մի սրտի մէջ, ո՛վ Տէր, սկսեալ ի՛մ իսկ սրտէս...»

--ԺԱԳ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Յ. Տ. 2001

ԱՂՕԹԵԼ ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՆՈՒՆՈՎ

ՅոՎ. ԺԶ. 24

Յիսուս Բրիստոս Իր դատապարտութեան նախօրեակին, շատ հաւանական է Սուրբ Հաղորդութենէ վերջ, Բաջալերելու համար աջակերտները, խօսած է հետեւեալ պատուերը. *«Ճշմարտութեամբ կ'ըսեմ ձեզի թէ՛ իմ անուամբս ի՛նչ որ խնայե՛մ Հօրմէն՝ պիտի տայ ձեզի: Արնչե՛ս հիմա՝ ոչ ինչ խնայեցի՛մ իմ անուամբս խնայեցէ՛ք՝ ու պիտի տանամ, որպէսզի ձեք ուրախութիւնը լման ըլլաք»*.

Ինչո՞ւ մեր խնայուածքները ընելու ենք Աստուծոյ Յիսուսի անունով: Որովհետեւ վաղ անցեալին մէջ ապրողները կը հաւատային, թէ անձի մը սրուած անունը անոր նկարագրին և իսկութեան գորութիւնը կը նշանակէր: Ուստի Յիսուսի անունով աղօթել կը նշանակէ **Ճանչնալ** Ջայն ու Անոր գորութիւնը: Ճանչնալ, գիտելիքներ ամբարել չէ միայն, այլ ճանչնալ է ենթական: Չճանչնալով պաշտելը՝ կռապաշտութիւն է, և չի կրնար գոհացում տալ աղօթողին: Յիսուսի միջնորդական և բարեխօսական աղօթքին մէջ (ՅոՎ. ԺԵ. 3) կը կարդանք.

***«Յախանձական կեանքը այս է՝
որ ճանչնան Բեզ միակ Ճշմարիտ Աստուած,
և ճանչնան Յիսուս Բրիստոսը, զոր դուն դրկեցիր»:***

Յիսուս կ'ըսէ. «Հաւատացէ՛ք Աստուծոյ, հաւատացէ՛ք նաեւ ինձի»--ԺԴ. 1: Ինչպէ՞ս կարելի է հաւատալ մէկու մը եթէ չճանչնանք զայն: Երբ ըսենք թէ մենք այսինչը կը ճանչնանք, ըսել կ'ուզենք թէ գիտենք անոր անունը, անոր հետ յարաբերութեան մէջ ենք, ու կրնանք անոր մասին վկայել: Մեզ սիրող Տէրը Յիսուս եւս կ'ուզէ որ մենք ճանչնանք Զինք, վստահի՛նք Իր բարեխօսութեան ու մեր աղօթքին մէջ, առ Հայր երկնաւորը, մեր աղերսը ներկայացնենք Ի՛ր անունով: Նոյնիսկ Պօղոս առաքեալ եւս կը պատուիրէ իր գործակից Տիմոթէոսին ըսելով. թէ Աստուած կ'ուզէ որ բոլոր մարդիկ փրկուին ու հասնին Ճշմարտութեան գիտութեան.

***«Ըանգի կայ մէ՛կ Աստուած, նաեւ մէ՛կ Միջնորդ Աստուծոյ
և մարդոց միջե՛ս. Մարդը՝ Յիսուս Բրիստոս»*--1 Տիմ. Բ. 5:**

Ինչպէս ընկերային կեանքի և միջազգային առեւտրական գործի մէջ մարդ անհատը կամ կառավարութիւններ կարիք ունեցած են միջնորդի, մը որպէսզի իրենց գործը յաջողեցնեն:

Նույնպես ալ հոգեկան աշխարհի մէջ հաւատացեալներ կարիքը ունին Միջնորդի մը երկնքի մէջ, որովհետեւ իրենք ապրող վկաներն են երկրի վրայ Անտր որ զիրենք դրկեց վկայելու: Պետրոս առաքեալ իր փորձառական իմաստութեամբ կ'ըսէ.

«Չկայ փրկութիւն ուրիշ մէկու միջոցով, որովհետեւ երկնքի տակ չկայ մարդոց տրուած ուրիշ անուն, որով կարելի ըլլայ մեր փրկութիւնը»--Գործք. Դ. 12:

Յիսուս Ինքզինք ընծայած է օգնելու մարդկութեան, որպէս Բարեխօս և Միջնորդ: Մենք ալ որպէս հաւատացեալ բրիստոնեաներ որբա՞ն կը գործածենք Յիսուսի անունը որպէս Միջնորդ, երբ կ'աղօթենք Հա՛յր Աստուծոյ: Եթէ չենք գործածեր Յիսուսի անունը, այդ կրնայ եղած ըլլալ թերացում կամ Յիսուսի հետ ջատ մօտէն յարաբերութիւն չունեցող մը: Յիսուս կը փափաքի մտերմանալ մեզի հետ: Ուստի հրաւիրենք Զայն մեր մէջ ու ճանչնանք Անոր սերը մեզի հանդէպ:

Մինչեւ մեր օրերը, հրեաները կ'աղօթեն Աստուծոյ, Աբրահամի, Իսահակի և Յակոբի անունով: Ըստ մեր Փրկիչ Յիսուսի հրահանգին, Բրիստոնեաներ եւս աղօթելու են Հօր Աստուծոյ, և իրենց ինտրանքը ներկայացնելու են Յիսուսի՝ Անունով: Այս ինտրանք աղերսը մեծ տարբերութիւն մը ստեղծեց առաքեալներու օրով հրէական աւանդապաշտութեան մէջ: Հետեւաբար հրեայ բահանայական դասը սկսաւ հալածել առաքեալները, պաշտպանելու համար իրենց ազգային աւանդութիւնն ու Մովսէսի տուած Օրէնքը:

Կարդանք Գործք Առաքելոց երրորդ գլուխը:

«Պետրոս և Յովհաննէս տաճար կ'ելլէին իններորդ ժամու աղօթքին համար: Եւ ի մօրէ կաղ ծնած մարդ մը կար...Ան տեսնելով Պետրոսը և Յովհաննէսը որոնք տաճար կը մտնէին՝ կ'աղաչէր որ ողորմութիւն ստանայ: Պետրոս, Յովհաննէսին հետ, նայեցաւ անոր և ըսաւ. "Մեզի՛ նայէ": Ան դարձաւ անոնց և կը յուսար բան մը ստանալ անոնցմէ: Եւ Պետրոս ըսաւ. «Արծաթ և ոսկի չունիմ, բայց ինչ որ ունիմ՝ Բեզի կու տամ զայն. **յանուն և ազովրեցի Յիսուս Բրիստոսի՝** ոսքի՛ ելիր և Բալէ՛»: ...Ան վեր ցատկեց և սկսաւ Բալել ու անոնց հետ տաճար մտաւ. և կը Բալէր, կը ցատկէր ու կ'օրհնէր զԱստուած»:

1952 թուականին որպէս զբօսաշրջիկ Գանատա մտայ որպէսզի կարենամ այս երկրին Բաղաբացին դառնալ: Ըրածս ապօրինի ձեւ մըն էր, սակայն ուրիշ կերպով անկարելի էր ինձ համար: Միջնորդի մը պէտքը ունեցայ, որ զիս ներկայացնէ ներգաղթողներու

գրասենեակի պաշտօնեային: Երկու ժամ Անկլիզան եկեղեցւոյ Dr. Judd-ին միջնորդութեամբ մեր խօսակցութեան արդիւնքը եղաւ, որ ես անարժան էի Գանատա մնալ և նոյնիսկ հարցարանը լեցնելու արտօնութիւնը չունեցայ: Աստրալիոյ Եպիսկոպոս Goodwin Hudson, որու ընկերակցութեամբ Լոնտոնի պարտէզներու մէջ ամիս մը բացօթեայ Բարոզութեամբ զբաղած էի, ինծի հասցէ մը տուած էր հանդիպելու տիկնոջ մը Օթթաուայի մէջ, որ կրնար իմ Գանատա մնալուս միջնորդել: Նամակով մը իմացուցի այս տիկնոջ իմ պարագաս: Նամակ մը ստացայ որուն ամբողջութիւնը միայն մէկ նախադասութիւն մըն էր: Այս տիկնոջ նամակին մէջ հեռաձայնի թիւ մը կար, ու կը յանձնարարէր ինծի, որ հեռաձայնեմ այդ թիւին: Թորոնթոյի հայերը զգուշացուցին զիս, թէ կարելի չէ հեռաձայնել: Ծաբաթ մը սպասելէ յետոյ փորձեցի հեռաձայնել այդ թիւին և ստացած պատասխանս կ'ուզեմ անգլերէն ըսել. "My friend Mr. Noradunkian where have you been, we are waiting for you a whole week". Հարցուցի իրեն թէ կրնայի զինք տեսնել, պաշտօնեան ըսաւ թէ անմիջապէս երթամ զինք տեսնելու:

Երբ իր մօտ գացի, աթոռ մը առաւ և իր գրասեղանին Բով դնելով ըսաւ ինծի սիրալիր ընդունելութեամբ թէ Գանատան ինծի նման մարդոց կարիքն ունի: Հազիւ խօսելու սկսած էինք, ըսաւ ինծի, «այս վայրկեանէն սկսեալ դուն գանատահայտակ ես, ու եթէ ոեւէ մէկը, ոստիկան մը կամ կառավարական պաշտօնեայ մը Բեզ նեղէ, անմիջապէս ինծի հեռաձայնէ» և իր գրասենեակին և թէ իր տանը հեռաձայնին թիւը տուաւ:

Ինծի դրկուած այդ մէկ համեստ նախադասութեան մէջ գտնուած անունն ու հեռաձայնի թիւը, իմ և իմ ընտանիքիս Գանատա հաստատուելու ամբողջական իշխանութիւնը ունէր: Եթէ ես հայ գորգավաճառներու խօսքը մտիկ ըրած ըլլայի ու չհեռաձայնէի, Գանատա հաստատուելու իրաւունքէս զրկուած պիտի ըլլայի: Եթէ երկրաւոր մարդոց անունը գործածելով կարելի է գոց դունները բանալ, որքա՞ն անելի հզօր է Յիսուս Զրիստոսի անունը:

Յիսուս Զրիստոս ո՛չ թէ նամակով մը իմացուց գործածել Իր հրաշագործ անունը, այլ անձամբ եկաւ աշխարհ, նուիրելու մեզ Իր Անունը, միջնորդութիւնը և բարեխօսութիւնը առ Հա՛յր Աստուած: Մեզի կը մնայ ըլլալ խոնարհ և իմաստուն, գործածելու և շնորհակալ ըլլալու իրեն, որ մեզի նման մեղաւորները թէ կը սիրէ և թէ Իր անունը գործածելու իրաւունքը տուած է:

Մայիս 13, 2000

Թորոնթօ

ՄՇՏԱՄՐՄՈՒՆՋ ԱՂՕԹԱՍԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ԼՈՒՌ ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆ

1. ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ ԿԱՆՁՈՂԻՆ ԶԱՅՆԸ
2. ՄԱՆՐԱՇԽԱՐԿ
3. “ՓԱԿԷ՛ ԳՈՒՌԳ”
4. “ՄԻՆՁԵՒ ԴԻՄԱ ԻՄ ԱՆՈՒՆՈՎՍ ՈՋԻՆՋ
ԽՆԳՐԵՑԻՔ”
5. “ԴԱ՛ՅՐ, ՆԵՐԷ՛ ԱՏՈՆՑ, ՈՐՈՎԿԵՏԵՒ ԶԵՆ
ԳԻՏԵՐ ԹԷ ԻՆՋ Կ՛ՐՆԵՆ”
6. ԱՂՕԹԵԼ՝ ԴՈԳԵԿԱՆ ԵՒ ԻՆՔՆԱԳԻՏԱԿՑԱԿԱՆ
ՎԵՐԱՑՈՒՄ ԳԷՊԻ ԱՍՏՈՒԱԾ
7. ԱՂՕԹԵԼ ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՆՈՒՆՈՎ

EVER PRAYING AND EVER SILENT

ԱԼՊԵՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

ԴԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ

2001